

**PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN**  
**VERGADERING VAN 13 APRIL 2022**

## Inhoudsopgave

|    |                                                                             |    |
|----|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. | Opening, welkom, mededelingen en afscheid twee Statenleden en .....         | 2  |
|    | <u>installatie twee nieuwe Statenleden .....</u>                            | 2  |
| 2. | Regeling van werkzaamheden en vaststelling van de agenda.....               | 5  |
| 3. | Bespreekpunten .....                                                        | 6  |
| A. | Voordracht: Aanbevelingen NRK-onderzoek 'In de ban van de Ringweg' .....    | 6  |
| 4. | Mondelinge vragen.....                                                      | 23 |
| 5. | Hamerstukken .....                                                          | 28 |
| 6. | Ingekomen brieven.....                                                      | 28 |
| 7. | Notulen voorgaande Statenvergaderingen van 2 februari en 9 maart 2022 ..... | 28 |
| 8. | Sluiting .....                                                              | 28 |

## **PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN VERGADERING VAN 13 APRIL 2022**

Voorzitters: de heer F.J. Paas en de heer R. Visser

Griffier: mevrouw H. Engels-van Nijen

Aanwezige 39 leden Provinciale Staten: mevrouw A.H. Bakker (SP), de heer N. Bakker (VVD), mevrouw P.H. Benjamins-Van Oudheusden (D66), de heer E.J. Bennema (VVD), mevrouw S. Bennett (GroenLinks), de heer J. Bergsma (CDA), mevrouw P. Blink (Groninger Belang), de heer B. de Boer (GroenLinks), de heer J.T. Boonstra (CDA), de heer R.H. van der Born (ChristenUnie), mevrouw T.M. Donker-van der Vinne (ChristenUnie), de heer J.B.G. Elshof (D66), de heer C.M. Frenay (SP), de heer F.B. Geijtenbeek (ChristenUnie), de heer P.J.H.M. Gerrits (D66), mevrouw I. den Haring (PvdA), de heer H. Haze (Groninger Belang), de heer J.J. Hiemstra (VVD), de heer J.H. ten Hoove (50PLUS), de heer J. Hut (GroenLinks), de heer R. Joling (PvdA), de heer A.J.M. van Kesteren (PVV), de heer L.E.J. van der Laan (Partij voor het Noorden), mevrouw J. Lesman-Veenstra (SP), de heer H.A. Marquart Scholtz (Ons Groningen), de heer H.A. Meendering (GroenLinks), de heer M.K.R. Miesen (VVD), de heer R.J.E. Pestman (BVNL), de heer P. Roemers (PvdA), de heer A. Schmaal (Groninger Belang), mevrouw H.T. Siersema-Orsel (GroenLinks), mevrouw S.D. da Silva Pinto (PvdA), de heer G.J. Steenberg (ChristenUnie), mevrouw R.C. ten Veen (GroenLinks), de heer R. Visser (PvdA), mevrouw J.C. Voerman (PvdD), de heer J.W.E. de Vries (Fractie GO), de heer R.W. de Wit (CDA), de heer A. Zwart (Partij voor het Noorden)

Afwezig: de heer H.H. Hensen (SP), de heer D. Osseweijer (Forum voor Democratie), de heer D. Ram (PVV), de heer B.J. van der Werf (Forum voor Democratie)

Aanwezige leden Gedeputeerde Staten: mevrouw F.Q. Gräper-van Koolwijk, de heer H.J. Hamster, mevrouw M.K. van Hoorn-Van Dulleman, de heer IJ.J. Rijzebol, mevrouw E.M. Wulfse

Afwezig: de heer T.R. van Dekken

### **1. Opening, welkom, mededelingen en afscheid twee Statenleden en installatie twee nieuwe Statenleden**

De VOORZITTER: Ik open de vergadering. Hartelijk welkom in wat voelt als een volle Statenzaal, maar dat is omdat we zo lang geleefd hebben met het contrastmateriaal, namelijk een lege Statenzaal. Dit is mooi en dit is goed.

Er is aanzienlijk meer dan een quorum. Ik heb twee berichten van verhindering: van de heer Van der Werf en de heer Osseweijer van Forum voor Democratie. Een enkeling komt wat later. Zometeen, om een uur of tien, zal de heer Visser mij vervangen als voorzitter voor een dik uur, denk ik, omdat er overleg met het kabinet moet worden gevoerd over asielzoekers en de opvang daarvan. Ik zie dat de heer Schmaal nu al een hand omhoog steekt.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ja, goed hè? Hans Haze is ook wat later.

De VOORZITTER: Dan zullen we daar rekening mee houden, voor zover dat in ons vermogen ligt.

Mevrouw LESMAN (SP): Henk Hensen is ook verhinderd.

Mevrouw SIERSEMA (GroenLinks): Meneer Meendering en mevrouw Bennett zijn ook later.

De VOORZITTER: Prima. Ik had geprobeerd ze te vangen in de mededeling dat een enkeling wat later komt. De heer Van Kesteren.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, de heer Ram heeft een 'functie elders'.

De VOORZITTER: Als dat maar goed gaat...

We beginnen met het afscheid van twee Statenleden, van wie een bij verstek. Arjen Nolles en Marjolein Vulpes gaan ons verlaten. Dat betekent ook dat we vanmorgen twee nieuwe leden van de Staten gaan verwelkomen. Maar dat doen we niet zonder dat ik de vertrekkende Statenleden heb toegesproken. Mevrouw Vulpes is aanwezig en de opvolgers zitten op de publieke tribune. Het lukt helaas de heer Nolles vanmorgen niet om erbij te zijn. Dus die zal ik 'bij verstek veroordelen'.

Dames en heren, de gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest in negen van de tien Groningers gemeenten. Niet in Eemsdelta, want daar waren nog te recent herindelingsverkiezingen. Er zijn nieuwe gemeenteraadsleden gekozen en de gemeenteraden zijn geïnstalleerd ondertussen. Ondertussen zijn de onderhandelingen over de nieuw te vormen colleges volop gaande. Dus het is meestal goed nieuws voor diegenen die sterk uit verkiezingen komen. Het is even slikken voor diegenen die verder wilden maar onvoldoende steun hadden van de kiezers.

En of je het nou leuk vindt of niet, iedereen die deelneemt aan de verkiezingen en die op de lijst en een zetel in de raad ambieerde, accepteert dat de verkiezingsuitslag een vanzelfsprekend moment is om tot een ander bestuur te komen. Dat is volop gaande op dit moment. Ik denk dat er alle aanleiding is om te benoemen hoe vanzelfsprekend wij dat vinden als democraten. We koesteren als democraten het systeem waarin de uitspraak van kiezers gevolgen heeft.

De uitspraken van kiezers hebben ook gevolgen voor Provinciale Staten, hoewel er bij ons helemaal geen verkiezingen waren. Sommige Statenleden zijn sinds kort ook lid van een gemeenteraad. Meteen na de verkiezingen konden we mevrouw Lesman, de heer Ram, de heer Van der Laan, mevrouw Vulpes en de heer Nolles daarmee feliciteren. Van de laatste twee kreeg ik per kerende post de ontslagbrief terug. Dat is niet aardig, maar dat is wel hoe het soms gaat. Kijk, volgens de wet kun je rustig lid zijn van een heleboel parlementen tegelijk. De heer Van Kesteren was tot voor zich kort lid van maar liefst drie parlementen en combineerde dat ogenschijnlijk moeiteloos. Maar waar het lidmaatschap van een gemeenteraad of van Provinciale Staten op zichzelf al een behoorlijke belasting is, is goed te begrijpen dat mensen de combinatie te zwaar vinden of ook gewoon ongewenst. Beide komen voor.

En zo kon het dus gebeuren dat ik per kerende post de ontslagbrieven van Arjen Nolles en Marjolein Vulpes ontving. Dat rechtvaardigt dat we even stilstaan bij hun vertrek. Ik leerde Arjen Nolles kennen als lid van de vertrouwenscommissie toen ik solliciteerde naar deze functie. Hij mag daar niks over zeggen, ik wel. Het waren buitengewoon aangename gesprekken. Voor Arjen geldt dat het een hardloper is en dat is hij ook figuurlijk. Hij werd in 2015 lid van de Staten, werd meteen fractievoorzitter van GroenLinks, schoof meteen aan aan de onderhandelingstafel en er was meteen succes te vieren, want GroenLinks verschoof vanuit de oppositiebankjes naar het College. Als je dan ook nog eens bedenkt dat Arjen vlak daarvoor vader was geworden, dan zijn dat toch tamelijk veel *live-events* vlak bij elkaar. Dat moet fantastisch en spannend zijn geweest, zijn eerste weken. Arjen deed niets half. Zijn bijdragen in deze zaal gaven blijk van veel dossierkennis. Hij wist de weg naar ambtenaren heel goed te vinden. Hij had rake en bondige en ook vaak creatieve manieren om de Staten en ook het College op te roepen tot actie.

Wat hij deed, was kennelijk succesvol, want na de volgende verkiezingen, waarbij hij weer kandidaat was, werd GroenLinks twee keer zo groot. Al werd het verband daartussen door iedereen ontkend, daarna droeg hij het fractievoorzitterschap over aan Hendri Meendering. Maar ook om zich toe te leggen op dingen die eigenlijk meer zijn voor ervaren Statenleden: commissievoorzitter worden, maar ook dat altijd weerbarstige Statenberaad Noordelijke Samenwerking tot grote hoogten en tot een gemeenschappelijke motie weten te stuwten. Hij werd voorzitter van de Werkgroep Artikel 1, waarover later meer vandaag. Maar wel knap dat je je afscheid tegelijkertijd met een feestelijke opening weet te *timen*. Dat geeft blijk van veel *Fingerspitzengefühl*, veel ervaring en ook een groot vermogen om de dingen naar je hand te zetten. Jammer dat hij er vandaag niet is.

Met Marjolein Vulpes maakte ik kennis toen ze aan het begin van deze Statenperiode net was geïnstalleerd. Een nieuw gezicht in de Staten: dat was overigens niet uniek, want de Staten hadden toen voor twee derde nieuwe gezichten. Zij vertelde me dat ze een jaar of vijf daarvoor een onbedwingbare behoefte voelde opkomen om zich met de publieke zaak, met de politiek te gaan bemoeien. Dat is een *booster* die overigens denk ik veel mensen in deze zaal herkennen. Anders zaten we hier niet. De behoefte om je ideële overtuiging in daden om te zetten, om werk te maken van je idealen. Nou, je vertelde me dat je als dochter van een CDA-moeder en een PvdA-vader eigenlijk niet anders kon dan VVD kiezen. Ik begrijp dat natuurlijk. Maar je vertelde er ook bij dat je je grondig had verdiept in de uitgangspunten van verschillende politieke partijen en dat je je het meest op je gemak voelde bij de kernwaarden van de VVD.

Dat liet je ook meteen zien in je eerste bijdrage hier in de Staten, die we hier ‘*maidenspeech*’ plegen te noemen. Dat je wilt staan voor vrijheid om te zijn wie je bent, waar je ook vandaan komt. Dat je wilt staan voor verantwoordelijkheid, ook verantwoordelijkheid voor mensen die zichzelf niet kunnen redden. Dat je wilt staan voor verdraagzaamheid en daarbij iedereen, wie die ook is en hoe die ook gebakken is, in zijn of haar waarde wilt laten. En dat je wilt staan voor sociale rechtvaardigheid en voor gelijkwaardigheid en voor gelijke kansen voor iedereen. Je gaf in die *maidenspeech*, herinner me, ook aan waarom dat zo belangrijk voor je is. Ik zei zonet: PvdA-vader en CDA-moeder, maar als je dochter bent van een Italiaanse vader en een Nederlandse moeder – want dat is net zo typerend, dan heb je ook meegemaakt dat al die dingen nooit helemaal vanzelf spreken. Dat er soms gewoon voor gewerkt moet worden. Opgroeien tussen verschillende culturen betekent ook de verschillen ervaren en dat het dan af en toe schuurt. Je zag door de ogen van je ouders dat integratie en kansen niet voor iedereen van zelf spreken.

Je zette je tijdens je Statenlidmaatschap als woordvoerder onder andere in voor leefbaarheid, voor openbaar vervoer, voor participatie, voor cultuur, voor zorg. Recent en memorabel was je inzet voor het Centrum Kinderhartchirurgie van het UMCG. Die race is nog niet gelopen, maar het is denk ik dankzij de inzet van velen hier in Groningen, onder wie jou, Marjolein, dat de race niet al gelopen is en dat er kansen zijn om die cruciale voorzieningen voor Groningen te behouden.

We kunnen op cultuurgebied natuurlijk niet om je heen. Dus toen er een dringende oproep kwam vanuit de Staten en de gemeenteraad om Eurosonic/Noorderslag op te nemen in de culturele basisinfrastructuur, was merkbaar in je inbreng en je *drive* in de dingen die je zei, maar ook aan de dingen die je deed en de contacten die je daarbij legde diplomatiek ten nutte van alle wettelijke middelen, dat je een huis hebt om daarin van betekenis te zijn voor iets wat we in Groningen relevant vinden.

Ja, het is toch een bliksemcarrière in Provinciale Staten voor je geworden. Want meteen lonkt de lokale politiek. Dus je bent gekozen op 16 maart in de gemeenteraad van Midden-Groningen: terug naar je basis. Ik snap dat dat een verleiding is die je niet kunt weerstaan. Je gaf in dat groeps gesprek met Statenleden op mijn kamer aan dat je invloed wilde uitoefenen om ervoor te zorgen dat de provincie er voor de inwoners mooier op wordt. Daar heb je de afgelopen jaren hard je best voor gedaan, maar er liggen ook in Midden-Groningen kansen genoeg om de onmiddellijke omgeving van je kiezers – en de degenen die je niet hebben gekozen want je vertegenwoordigt het hele volk, dat blijft gewoon zo – een beetje mooier en wat concreet te maken. Statenleden die zijn gekozen voor de gemeenteraad en die zelf ook voor de gemeenteraad kiezen.

Ik wens zowel Arjen als jou, Marjolein, veel succes in jullie nieuwe rol en veel plezier. Ik wil jou bedanken en ook Arjen bedanken voor je mooie bijdragen aan de provinciale democratie hier in Groningen. Ik heb voor Marjolein hier het rituele cadeautje. [Overhandigt bos bloemen en afscheidscadeau. Applaus.]

Het laatste woord is aan de verdachte.

Mevrouw VULPES (VVD): Ik heb niet zo'n lang verhaal, maar dat zijn jullie ook niet van mij gewend. Ik wil iedereen bedanken voor de heel fijne samenwerking. Wat ik hier heb geleerd, hoop ik echt goed in de praktijk te kunnen brengen in de gemeenteraad van Midden-Groningen. Het kan zijn dat sommige debatstijlen die ik hier heb gezien – die ik heel interessant vond en waar ik heel veel van geleerd heb – ook ga toepassen in Midden-Groningen. Ik hoop net zo succesvol als jullie hier daarin waren.

Dus heel erg bedankt voor de samenwerking en wie weet, tot ziens! [Applaus.]

De VOORZITTER: Dank u wel, ‘mevrouw Vulpes’, want zodra je hier als voorzitter staat, is het weer ‘mevrouw’, hè?

Oké, dan zijn we nu toe aan het toelaten en installeren van nieuwe Statenleden. Het centraal stembureau in de provincie Groningen heeft de heer Hut benoemd in de vacature bij GroenLinks en de heer Hiemstra benoemd in de vacature bij de VVD. Dan is er natuurlijk het zware werk voor de Staten om te bepalen of beide heren aan de vereisten voldoen. Dan lijkt het me gepast om een ad-hoccommissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven in te stellen. Ik zou mevrouw Blink, de heer Elshof en mevrouw Bakker willen vragen om die taak op zich te nemen. De griffie zal u daarbij begeleiden.

Ik schors de vergadering.

[Schorsing.]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie onderzoek geloofsbrieven, mevrouw Blink.

Mevrouw BLINK (voorzitter onderzoekscommissie geloofsbrieven): De commissie heeft het onderzoek naar de geloofsbrieven uitgevoerd. De commissie heeft het volgende geconstateerd. De heer Hiemstra en de heer Hut hebben de benoeming van het centraal stembureau geaccepteerd. Zij hebben geen onverenigbare openbare betrekkingen en uit de uittreksels van de Basisregistratie Personen blijkt dat de heer Hiemstra en de heer Hut beiden de Nederlandse nationaliteit bezitten en in de provincie Groningen woonachtig zijn. De commissie is van mening dat niets de toelating van de heer Hiemstra en de heer Hut tot deze Staten in de weg staat.

De VOORZITTER: Ik dank de voorzitter van de commissie en ik verzoek de bode om de heren Hiemstra en Hut binnen te geleiden. Ik volg u allemaal om daarbij te gaan staan. [Hierna neemt de voorzitter de verklaring en belofte af, waarna de heren Hiemstra en Hut formeel zijn geïnstalleerd als lid van Provinciale Staten van Groningen.] Dan ben ik de eerste die u beiden mag feliciteren met het lidmaatschap van Provinciale Staten.

Dan schors ik nu de vergadering voor enkele ogenblikken.

[Schorsing.]

De VICEVOORZITTER: Dames en heren, ik wil graag de beraadslagingen hervatten. Neemt u plaats en bewaart u uw onderonsjes voor straks.

## **2. Regeling van werkzaamheden en vaststelling van de agenda**

De VICEVOORZITTER: Goed. Nu we in formele zin weer compleet zijn met twee nieuwe collega's, kunnen we verder met de agenda – althans, het vaststellen daarvan. Uit de Statencommissie van 30 maart is één bespreekpunt voortgekomen. Dat betreft de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van de Noordelijke Rekenkamer over de Zuidelijke Ringweg. Ik bereid u er vast op voor dat we bij aanvang van dat agendapunt even gaan testen of het elektronisch stemmen via de geluidspostjes nog steeds goed functioneert.

U hebt toch een punt van orde, dacht ik, hè? Ja. Gaat u dan maar uw gang, meneer Geijtenbeek.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Ja, we hebben ons voorgenomen om de bespreking vooral te richten op de agendering, omdat die agendering over het amendement dat Groninger Belang wil indienen. Daarom is het mijn voorstel dat Groninger Belang ook als eerste het woord voert bij dit agendapunt.

De VICEVOORZITTER: Dat lijkt mij een heel constructief voorstel. Wordt dat gedeeld? Dat is het geval. Meneer Schmaal, u weet wat u zo te doen staat. U kunt focus geven aan onze vergadering. Dank u wel, meneer Geijtenbeek. Aldus vastgesteld.

In het presidium van vorige week is vastgesteld om vanwege het vertrek van de heer Nolles vandaag twee nieuwe commissievoorzitters te benoemen. Dat gaat dus om personen en in dat geval zijn we gewend om dat via schriftelijke stemming te doen en te agenderen als bespreekpunt. Maar we kunnen de voordracht ook onder hamerstukken scharen en later vandaag de benoeming bij acclamatie vast te stellen. Dus in het belang van het vaststellen van de agenda stel ik nu de volgende vraag: is er iemand die een schriftelijke stemming wenst over de benoeming van de beoogde kandidaten voor het commissievoorzitterschap? Ik kijk nog een keer goed en stel vast dat dat niet het geval is. Ik denk dat dat ook voor de nieuwe commissievoorzitters een heel prettig gevoel is. Goed. Nou, dan komen we straks bij de hamerstukken op deze voordracht terug.

We zijn nog bezig met de vaststelling van de agenda. Dan komen we bij de mondelinge vragen. Voorafgaande aan deze Statenvergadering hebben de Socialistische Partij en de Partij voor de Dieren een aantal mondelinge vragen bij de voorzitter aangekondigd. De vragen betreffen het Bevrijdingsfestival en het recente wijzigingsbesluit gaswinning. Dat zijn de vragen van de kant van de Socialistische Partij. En de vraag van de Partij voor de Dieren betreft het Nationaal Strategisch Plan voor het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid. Deze mondelinge vragen behandelen we dus na het bespreekpunt over het Rekenkamer-onderzoek. Aan het eind van deze agenda staat nog een enkel hamerstuk op de rol en hebben we nog het gebruikelijke overzicht van de ingekomen brieven en de notulen van twee eerdere vergadering.

Aldus de voorgestelde orde. Kunt u daarmee instemmen? Dat is het geval. Nou, dan hebben we de agenda voor vandaag vastgesteld, met daarbij de huishoudelijke mededeling dat we vandaag tijdens en na de lunchpauze de officiële onthulling van de twee kunstwerken bij de entree van het provinciehuis.

We zijn weer als vanouds fysiek bijeen, dus kan ook weer de Triple-V Trofee in ere worden hersteld. Voor de nieuwe Statenleden in ons midden en de kijkers thuis die deze procedure ook niet kennen: 'Triple-V' staat voor 'Vergaderen Via de Voorzitter'. U debatteert dus met de gedeputeerde of een collega-Statenlid via mij, in dezen de voorzitter, en niet rechtstreeks met degene tot wie u het woord richt. Het is de kunst om in uw woordvoering, en vooral bij interrupties, het woordje 'u' te vermijden, want met 'u' spreekt u de voorzitter aan – mij, dus. Dat is niet meestal niet de bedoeling.

De heer Schmaal was de laatste winnaar, als ik me dat goed herinner. Maar als u bij het enige bespreekpunt van vandaag een woordvoering hebt, kan ik me voorstellen dat u misschien aan een fractiegenoot wilt vragen om te breken met de gewoonte dat u dan ook jureert en dat die collega u wilt vervangen. Ik hoop dat mevrouw Blink heeft met alle enthousiasme 'ja' gezegd. Daarmee is overigens niet gezegd dat u die bokaal niet zou kunnen winnen. Want je weet maar nooit op welke manier je toch nog in het debat voorkomt. [Hierna worden de audiostempostjes en het bijbehorende digitale systeem getest aan de hand van twee fictieve stemronden.]

[Conform besloten.]

### **3. Bespreekpunten**

#### **A. Voordracht: Aanbevelingen NRK-onderzoek 'In de ban van de Ringweg'**

De VICEVOORZITTER: Van harte welkom, mevrouw Bennett.

Dan gaan we nu echt aan de behandeling van ons enige bespreekpunt beginnen: de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer ten aanzien van de informatievoorziening bij de Aanpak Ring-Zuid. Daarbij mag ik het woord als eerste geven aan de heer Schmaal die het spits bijt afbijt namens Groninger Belang.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): De Commissaris refereerde al naar de gemeenteraadsverkiezingen. Wat was het een mooie dag en wat was het een mooie uitslag!

Nu over de inhoud: Ring-Zuid. De Rekenkamer heeft een onderzoek gedaan. Daar hebben we het in de commissie uitgebreid over gehad. De conclusies van de Rekenkamer waren wat ons betreft glashelder en het was ook een goed rapport dat eronder lag. Over een aantal aanbevelingen hebben we het ook gehad. Maar wat de fractie van Groninger Belang en een aantal andere fracties die het beoogde amendement mede gaat indienen, ontbreekt een punt.

In de conclusie staat als derde punt dat de beantwoording van de raad- en Statenvragen niet adequaat is gebeurd. Nu weet ik dat we bezig zijn met een traject om ervoor te zorgen dat we scherpoper gaan vragen, maar ook naar de beantwoording. Maar dit is wel een markering, want er wordt in 75 procent van de gevallen niet adequaat geantwoord. Dus wij vinden dat dit gemarkeerd moet gaan worden. Dus niet met als doel hetgeen we bedacht hebben afgelopen woensdag in Zeegse, om dat op een andere plek over te doen of het te plat te slaan. Dat juist niet, maar juist als markering dat dat dus niet goed gebeurt. Want we kunnen hele discussies gaan voeren over 'adequaat'. Ik stel voor dat we dat hier niet gaan doen.

Maar de Rekenkamercommissie heeft een onderzoek gedaan en die komt tot de conclusie dat dat niet adequaat gebeurd is. Dus dat is wat ons betreft de markering. Het is dus niet adequaat gebeurd, die beantwoording. Wat ons betreft gaan we dat markeren middels een amendement, waarbij we zeggen dat de vragen aan de Staten adequaat beantwoord moeten worden. Normaal gesproken hoef ik niet te vragen of dat op tijd moet gebeuren. Maar dat is nu niet gebeurd, blijkt uit het onderzoek. Dus daarom dienen we een amendement in om dat te markeren. Nogmaals: niet met het doel de discussie van vorige week woensdag over te doen of plat te slaan, maar juist als een mooie start die we hier gemarkeerd hebben, dat het dus echt niet goed gaat, zoals geconcludeerd door een onafhankelijke partij.

De VICEVOORZITTER: Dank u wel voor het amendement. Nou is het eigenlijk gebruik dat dat niet wordt voorgelezen. Maar ik heb toch bedacht dat ik het ook belangrijk vind dat degenen die hier niet aanwezig zijn, even de kern meekrijgen, zodat zij in ieder geval weten waar het over gaat. Ik zal dat dan kort doen. De hierin gestelde wijziging is het bij de voordracht behorende ontwerpbesluit aan te vullen met een besluitpunt en het bestaande besluitpunt onder II aan te passen en te vernummeren, zodat het als volgt komt te luiden: I) Op basis van de bevindingen in het rapport van de Noordelijke Rekenkamer 'In de ban van de Ringweg' een extra aanbeveling te formuleren, luidende: '3. Beantwoord de vragen van de Statenleden altijd adequaat.' en II) Gedeputeerde Staten op te dragen, de aanbevelingen zoals aangegeven onder besluit I. en II. uit te voeren en deze op te nemen in het monitoringssysteem.'

Het amendement is ondertekend door uzelf en daarmee maakt het onderdeel uit van de beraadslaging.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Nog even een toevoeging, voorzitter. Het amendement is ook mede ingediend door Ons Groningen. Die heeft daar niet officieel voor getekend, maar een heleboel andere partijen ook.

De VICEVOORZITTER: Dat is dan wel even een punt. Want u staat alleen als ondertekenaar eronder. Dus dat moet wel even in orde voordat we het dus onderdeel maken van de beraadslaging. Het amendement is door één iemand ondertekend. Nou goed, vooruit dan maar.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Volgens mij past het zo in het digitale tijdperk dat het zo ook voldoende was. Ik ging ervan uit dat het zo goed was.

De VICEVOORZITTER: Nou, dan ben ik nog heel analoog in dat opzicht. Maar dan moet ik wel even benoemen dat de Partij voor de Dieren, BVNL, Ons Groningen, de PVV en de Partij voor het Noorden dit amendement mede indienen. Ik stel er wel prijs op dat we in het vervolg wel even blijven ondertekenen met z'n allen. Dat vind ik gewoon mooi.

U hebt uw toelichting gedaan?

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ja. Maar nog even voor de mensen: ik heb in de lijn van de discussie van afgelopen woensdag het amendement vrijdag opgestuurd naar iedereen. Maar er is wel een kleine aanpassing, want hierin staat alleen 'adequaat'. In de eerste versie stond ook nog 'tijdig en compleet'. Dat hebben we juist geschrapt, om niet de discussie te krijgen over wat tijdig en wat compleet exact is. Ik heb nu alleen de verwoording gebruikt zoals die in het NRK-rapport wordt gebruikt.

De VICEVOORZITTER: Zo krijgen we een transparant blikje in uw keuken. Nu de heer Geijtenbeek met een punt.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): We hebben een vraag aan de heer Schmaal. Begrijp ik het nou goed dat we hier allemaal zijn gekomen, dat de heer Schmaal naar voren is gelopen, niet om een discussie te willen voeren, maar om een punt te markeren over een onderzoek dat we met z'n allen gelezen en besproken hebben?

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Zo zou dat platgeslagen kunnen worden. Maar als driekwart van de vragen niet adequaat wordt beantwoord en er zijn nogal wat vragen gesteld over dit onderwerp, dan vinden wij ook dat dit gemarkeerd moet worden. Dus het antwoord is 'ja'.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Is het markeren van een punt dan een nieuw politiek instrument in deze Staten geworden?

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): In onze beleving zouden we geen knip voor de neus waard zijn als we hier zomaar aan voorbij zouden gaan. Dus daarom vinden wij dat, als drie kwart van de vragen – het is niet twintig procent of zo, het is dus echt fundamenteel – niet adequaat is beantwoord volgens de Rekenkamer en als we de Rekenkamer serieus nemen en onszelf, dat benoemd moet worden.

De VICEVOORZITTER: Nog eenmaal, meneer Geijtenbeek.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Nou, bij dezen is dat dan benoemd.

De heer DE BOER (GroenLinks): Volgend uit de bespreking van het Rekenkamer-rapport 'In de ban van de Ringweg' in de voorgaande commissie staat vandaag nog het amendement van Groninger Belang ter discussie.

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: in onze ogen is de voorgestelde toevoeging overbodig. Wij begrijpen dat de discussie over het adequaat informeren van de Staten: die volgt uit het rapport en deze is in de commissie uitgebreid gevoerd. Het College heeft gereflecteerd op zijn handelen en aangegeven wat er voortaan anders en beter kan. Wat wij in de toekomst graag en met vertrouwen.

Hoewel in het amendement wordt voorgesteld dit vast te leggen, zien wij in de voorgestelde toevoeging niets anders dan dezelfde verplichting tot de actieve en passieve informatieplicht die volgt uit de artikelen 151 en 167 van de Provinciewet. Deze bepalingen verplichten het College al tot het verstrekken van alle informatie die we als Staten nodig hebben voor onze controlerende rol. Om het College nogmaals op te dragen om dit te doen, zien wij als een onnodige dubbeling. Wij zien daarom geen heil in het amendement.

De heer ROEMERS (PvdA): De vorige keer hebben we uitgebreid stilgestaan bij het rapport over de Ring-Zuid. Dit resulteerde uiteindelijk in het amendement van Groninger Belang. Wij vinden echter dat wij niet degenen moeten zijn die moeten sleutelen aan het advies van de Noordelijke Rekenkamer. Het amendement doet dit wel en wij kunnen ons daar niet in vinden.

We vinden tegelijkertijd dat het College altijd zo volledig en tijdig mogelijk de beantwoording moet uitvoeren. De gedeputeerde volgens ons ook aangegeven, met in de wetenschap van nu het anders te gaan doen. Naar ons idee zit in het amendement een boodschap die breder is dan alleen maar de Ring-Zuid. Volgens mij is dat ook precies waar we het de afgelopen week over hebben gehad. Er is ook een werkgroep die daarmee aan de slag gaat.

Dus wat ons betreft gaan we dat adequaat oppakken, markeren we dit voor nu en steunen wij het amendement niet.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): De Noordelijke Rekenkamer heeft een onderzoek getiteld 'In de ban van de Ringweg' gedaan. En als Lord of the Rings-fan gaat het dan bij mij toch wel branden vanbinnen. In Tolkiens 'In de ban van de Ring' zit een liedje dat Bilbo Balings zingt tijdens het wandelen, maar het zou eigenlijk ook heel goed van toepassing kunnen zijn op de Zuidelijke Ringweg. Ik ga het niet zingen, maar ik zal de tekst voorlezen:

*'The Road goes ever on and on,  
Down from the door where it began.  
Now far ahead the Road has gone,  
And I must follow, if I can'*

De ontwikkeling van de Zuidelijke Ringweg gaat ook maar door en door en door. We proberen die als Staten zo goed mogelijk te blijven volgen als we dat kunnen. Zo goed en kwaad als dat gaat, proberen we te controleren of de plannen worden uitgevoerd binnen de kaders die we gegeven hebben. Maar het is voor een goedwillende leek, die we hier toch allemaal zijn, ontzettend lastig te volgen.

Gelukkig kunnen we voor onze vragen te rade bij het College, bij ambtenaren, bij experts binnen en buiten de achterban en in de Statenkast. Onze fractie heeft de ervaring dat we op onze vragen voldoende antwoorden krijgen om onze controlerende taak uit te voeren. Maar feit is, hier voor mij gemarkeerd, dat een aantal fracties dat anders ervaart en dat ook de Rekenkamer anders concludeert. Dat mogen we ons aanrekenen. Blijkbaar slagen we er hier met elkaar niet in om door middel van de Statenvragen duidelijkheid te geven en duidelijkheid te krijgen.

Maar mijn fractie betwijfelt wel het effect dat het heeft om dat punt hier dan maar te markeren. Relevanter is het misschien als we ons gaan afvragen of Statenvragen wel het juiste middel zijn om die gewenste duidelijkheid te krijgen. Statenvragen werken naar mijn eigen ervaring goed als je een politieke vraag hebt waar je een politiek antwoord op verlangt. Maar als je duidelijkheid wilt, is de ervaring van mijn fractie dat direct contact met de ambtenaren en bestuurders en een informatiebijeenkomst of commissievergadering veel meer oplevert.



De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Met de laatste woorden van de ChristenUnie ben ik het helemaal eens: dat klopt. Maar zit dan volgens de ChristenUnie het verschil dat de raadvragen veel beter beantwoord zijn dan de Statenvragen? Of is het zo dat de gemeenteraad van Groningen veel betere vragen stelt dan de Statenleden in dit provinciehuis?

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Nou, blijkbaar lukt het in de raad inderdaad beter om antwoorden te krijgen op de vragen die je stelt. En dat zal liggen aan het antwoord op de vraag en dat zal liggen aan de vraag die gesteld is.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Dus dat staat dan los van de discussie. Want als je nu ziet dat de Rekenkamer constateert dat de Statenvragen aanmerkelijk slechter zijn beantwoord dan de raadvragen, dan staat niet het instrument er discussie. Dan staat de beantwoording van de Statenvragen ter discussie en die is geturfd door de onafhankelijke Rekenkamer. Dus waarom stelt u dan het instrument ter discussie?

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Het instrument stel ik zeker niet ter discussie. Ik vraag me alleen af of er soms geen betere wegen zijn om te krijgen wat je wilt. De Statenvragen zijn geen middel dat je overal brengt.

Een gesprek daarentegen geeft veel meer. Bij een gesprek kun je doorvragen of de ander de vragen begrepen heeft en of het antwoord duidelijk is. Daarmee bepleit mijn fractie niet om dan maar nooit meer Statenvragen te stellen. Nee, om het met Tolkiens woorden uit 'The Hobbit' te zeggen: *'If you want to find something, you are certain to usually find something. But it is not always quite something you were asking.'*

De heer FRENAY (SP): We hebben niet zo heel veel toe te voegen aan wat vorige sprekers hier al naar voren hebben gebracht.

Eerst even over het amendement. Wij zijn het erg eens met de conclusie van de Rekenkamer en wij hopen ook dat het allemaal in de toekomst beter gaat worden. Maar wij denken dat wij daar vorige week in Zeegse met elkaar prima afspraken over hebben gemaakt. Wij zien er ook naar uit om in het traject dat we daar hebben afgesproken, actief een rol te spelen en samen tot die gewenste verbeteringen te komen. Dus wat dat betreft is het amendement voor ons niet nodig.

Ik heb nog een vraag en die betreft twee passages uit de voordracht. In de voordracht schrijft het College in zijn bestuurlijke reactie dat het College geen reden ziet om op basis van de tweede aanbeveling het Wob-proces verder te optimaliseren, aangezien de inhoud van die aanbeveling al staande praktijk is bij de provincie. Op zich natuurlijk een beetje merkwaardig dat de Rekenkamer dan constateert dat de staande praktijk in de praktijk niet altijd tot het gewenste effect leidt. Maar dit even als tussendoor-opmerking.

Wat verrassender is, is dat dan het College vervolgens in zijn eigen voordracht voorstelt aan ons dat wij alle aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen vandaag. En een van die aanbevelingen is dat de Wob-procedure moet worden aangescherpt. Dus het College zegt dat die Wob-procedure niet hoeft te worden aangescherpt, omdat die al prima is. En één zin verder zegt het College: neemt u alstublieft de aanbeveling om die Wob-procedure aan te scherpen, dan maar over. Nou, heeft het College nagedacht over deze formuleringen?, is de eerste vraag die mij opkomt. Of is hier iets anders aan de hand? Dus dat wilde ik graag nog even toegelicht hebben.

Vervolgens die twee aanbevelingen die er nu nog staan, gaan dus over het Beleidskader Grote Projecten en dus het aanscherpen van die Wob-procedure. Mijn vraag aan het College – misschien kan daar wat over gezegd worden – is of het College al ideeën heeft over hoe en wanneer we daar met elkaar mee aan de slag kunnen gaan.

De heer VAN DER LAAN (PvH): Ja, ik begreep dat de SP het amendement niet gaat steunen op basis van datgene wat er in Zeegse gebeurd zou zijn. Kan daar een toelichting op komen? Ik ben daar namelijk zelf niet geweest.

De VICEVOORZITTER: Wilt u dat inderdaad heel kort doen, meneer Frenay?

De heer FRENAY (SP): Nou ja, het is natuurlijk een beetje ondoenlijk om hier nou toe te lichten hoe we dat in Zeegse met elkaar besproken hebben. Maar ik denk dat de heer Geijtenbeek daar net een goede samenvatting van heeft gegeven, namelijk dat wij in Zeegse al met elkaar tot de conclusie kwamen dat wij ook als Statenleden met elkaar eens wat dieper moeten nadenken over of in welke gevallen het instrument van de schriftelijke vragen 'adequaat' is – om het woord maar even te

gebruiken – en in welke gevallen we mogelijk op alle manieren aan onze informatie moeten zien te komen. En ik denk dat dat een heel goede exercitie zou zijn en dat we op die manier als Statenleden dat instrument, dat natuurlijk op geen enkele wijze ter discussie wordt gesteld op zichzelf, wat doelgerichter, effectiever en beter gaan gebruiken. En niet het College of de mensen hier in dit huis onnodig opzadelen met ongelooflijk veel werk, terwijl we misschien ook betere en efficiëntere manieren aan onze informatie kunnen komen.

De VICEVOORZITTER: Dat is een heel uitvoerige samenvatting van wat er op die bijeenkomst is gewisseld. Daarvan beschikt eenieder hier overigens over een uitvoering verslag – dat wilde ik even gezegd hebben.

De heer Van der Laan voor de tweede keer.

De heer VAN DER LAAN (PvH): Dus de SP zegt dat zij de ambtenaren niet met te veel werk wil opzadelen om schriftelijke vragen te beantwoorden?

De heer FRENAY (SP): Nou ja kijk, 'te veel' is natuurlijk wel een relatief begrip, maar niet met onnodig werk.

De heer BAKKER (VVD): Het rapport van de beide noordelijke Rekenkamers is wel vrij uniek, omdat het een rapport is van de beide Rekenkamers. Dat wil zeggen: die van ons en de stad Groningen.

In het kort komt het erop neer dat het rapport twee aanbevelingen geeft. De eerste is: leg de afspraken bij voorkeur vast in het Beleidskader Grote Projecten. En de tweede: optimaliseer de besluitvorming over Wob-verzoeken. De eerste aanbeveling is gericht aan Provinciale Staten en de tweede aan Gedeputeerde Staten. Geadviseerd wordt sowieso alle aanbevelingen een-op-een over te nemen van de Noordelijke Rekenkamer. Dat is wel gebruikelijk, want dat hebben we met elkaar afgesproken hier.

Er is echter één aanbeveling gericht aan Provinciale Staten en niet aan Gedeputeerde Staten. Wij hebben in commissieverband daarover gesproken hoe dat op te lossen en eigenlijk afgesproken dat voor de commissie die is ingesteld om het vragenstellen en alles wat daarmee te maken had over de Zuidelijke Ring, een aanbeveling te maken. Dat is ook gebeurd. We hebben in commissieverband afgesproken of het niet nuttig zou zijn om die commissie te vragen om dat weer op te pakken en met een advies aan de Staten te komen of we nu wel of niet een groteprojectencommissie moeten hebben en onder welke voorwaarden. Het lijkt ons nuttig om wat we afgesproken hebben in de commissievergadering, hier te formaliseren in deze vergadering. Dat is één punt uit het amendement.

Het andere punt is dat het het voorstel is van degenen die het amendement hebben ingediend om een aanbeveling toe te voegen. Even los van dat dat deel vrijwel nietszeggend is en dat ook zou kunnen inhouden dat je je afvraagt of wij hier principieel op tegen zijn. De Noordelijke Rekenkamer heeft bewust een aantal conclusies getrokken en ook bewust een deel van de conclusies vervat in aanbevelingen. Wij vinden het niet goed als je op gegeven moment zelf als Staten zegt dat de Noordelijke Rekenkamer wel een conclusie heeft getrokken maar niet vervat in een aanbeveling, wij dat even gaan doen. Wij vinden dat ten opzichte van de Noordelijke Rekenkamer niet juist.

Dus wij zijn het eens met het geadviseerde om de aanbevelingen over te nemen en wij zijn het niet eens met het amendement.

De heer DE WIT (CDA): Ondanks dat ik mij kan aansluiten bij de woorden van meneer Bakker, heb ik maar even mijn eigen kaartje gebruikt om in te loggen en het woord te voeren namens het CDA.

De discussie die wij hebben gevoerd in de commissie, ga ik niet volledig overdoen. Maar wat ik daar wel aan wil toevoegen, is dat wij wel belangrijk vinden dat iedereen adequaat wordt geïnformeerd. En gelukkig hebben wij daar ook artikel 167 van de Provinciewet voor. Voor de luisteraar die daar geen idee van heeft: tijdens de bijeenkomst vorige week in Zeegse hebben wij als Staten het daar gehad over de bestuurscultuur en hoe we er ook voor zorgen dat we als Staten goed ons werk kunnen doen. Wat ons betreft als CDA hebben we daarmee een mooi startpunt gemaakt en is het gewoon belangrijk om goed antwoord te krijgen op een vraag. Op het moment dat dat niet linksom kan, dan doen we dat rechtsom. Maar uiteindelijk is het belangrijk dat we dat antwoord krijgen op onze vragen: soms schriftelijk, soms mondeling. Want soms wordt een schriftelijke vraag mondeling toegelicht. Maar uiteindelijk gaat het erom dat we de juiste informatie op het juiste moment boven tafel krijgen.

Als het gaat om de vraag of wij adequaat worden geïnformeerd, denk ik dat het antwoord op die vraag ook wel multi-interpretabel. Want wat de een 'adequaat' vindt, hoeft de ander niet per se adequaat te vinden. Dus ik denk dat het ook een oproep aan onszelf is om duidelijk te formuleren

waar we eigenlijk een antwoord op willen hebben. Op het moment dat dat niet duidelijk is, moeten we pragmatisch – dat zegt ook de heer Van Kesteren heel vaak – proberen te zorgen dat we wel duidelijkheid krijgen over de vraag achter de vraag.

Ik wilde afsluiten met een opmerking over de Wob. In de commissie hebben we daar al wat over gezegd. We vinden het als CDA-Statenvructie belangrijk om op het moment dat er een Wob-verzoek wordt ingediend, we als Staten ook kunnen volgen wat daarmee gebeurt. Dan kunnen we ook tijdens zo'n Wob-proces op een goede manier onze controlerende taak uitvoeren. Als iets niet wordt beantwoordt wordt, weten we dan ook waarom dat is. Daar kunnen heel geldige redenen voor zijn om die termijnen uit te stellen, maar dat we in ieder geval weten wat daar dan speelt.

De heer GERRITS (D66): Indachtig wat we de afgelopen woensdag in Zeegse hebben besproken, zal ook ik niet mijn opmerkingen aangaande het NRK-rapport herhalen. Ik zal me dus beperken tot het maken van opmerkingen over het ingediende amendement.

Over informatievoorziening: het is niet moeilijk om het eens te zijn met de opvatting dat de Staten adequaat, volledig, tijdig, goed enzovoort moeten worden geïnformeerd. En dat is niet makkelijk, want er is namelijk ook heel vaak interpretatieverschil. Ik denk dat dat er ook gewoon bij hoort. Je kunt ook discussie hebben over of je goed genoeg geïnformeerd bent, of dat er meer bij moet, of het zo wel oké is, of dat je het op een andere manier had kunnen krijgen. De heer Frenay heeft daar dus goede voorbeelden van gegeven. Ook zelf zijn wij steeds bezig om te kijken of je je afhankelijk maakt van gegevens of je zelf op onderzoek uitgaat. Heb je voldoende informatie om je eigen standpunten te kunnen bepalen? Dus in die zin vind ik ook dat we goed geïnformeerd moeten worden, maar dat je ook zelf de verantwoordelijkheid om steeds te kijken of 'genoeg' genoeg is.

Het wordt ook wettelijk vastgesteld dat we goed moeten worden geïnformeerd. Maar ook die wettelijke verplichting geeft niet aan waar discussie over kan zijn.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Uiteraard is het zo dat je vragen en antwoorden op een bepaalde manier een interpretatie kunt geven. Maar juist daar gaat de discussie niet over. Want we hebben een onafhankelijke partij, de Rekenkamer, laten kijken of dat adequaat was. Niet wij, zoals we hier zitten, of het antwoord wel of niet naar onze zin was, dat heeft de Rekenkamer gedaan. Dus dat is eigenlijk iets anders dan waar de spreker het nu over heeft. Die doet net of het een discussie is wat wel of niet adequaat is: dat staat wat mij betreft niet ter discussie. Het is een conclusie van de Rekenkamer waarin gewoon staat dat vragen niet goed beantwoord zijn. Wat vindt u daar dan van?

De heer GERRITS (D66): Ook over de conclusies van de Rekenkamer is hier uitgebreid gediscussieerd. Ja, er zijn ook andere conclusies uit getrokken door het ene of het andere Statenlid. Wat adequaat was, is namelijk al in de commissievergadering aan de orde geweest, anders gaan we dat overdoen. Er bestaat ook een discussie over de conclusie van de Rekenkamer, zeker in het geval dat je bij dit privaatrechtelijke project altijd met volledige informatie kunt komen als sprake is van grote risico's en geheimhouding. Al die dingen spelen een rol. En daar kun je dus van mening over verschillen, ook over de conclusie van de Rekenkamer.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Dus eigenlijk onderschrijft D66 dus niet de conclusie van de Rekenkamer?

De heer GERRITS (D66): Wij onderschrijven die conclusie niet waar het bijvoorbeeld gaat – en dan ga ik het toch herhalen – over het moment waarop je bijvoorbeeld met zo'n planningsverschil aan moet komen zetten. Wij accepteren en onderschrijven de redenering van GS dat het gaat om informatie geven als je er dus duidelijk zeker van bent als GS dat die informatie ook passend is bij de situatie. Daarin verschillen we dus van mening met de Rekenkamer. Dat moet ook gezegd worden, ik vind het trouwens ook goed dat dit hier wordt aangegeven. Iets is niet zomaar waar als er een rapport over is verschenen.

Rest mij te zeggen dat wij alle vertrouwen hebben dat met de brief van de vier Statenleden en het antwoord van GS daarop gewerkt zal worden aan een voortgaande verbetering van de informatievoorziening over en controle op de uitvoering van de grote projecten van de provincie. Daarbij gaat het dus niet alleen over de informatievoorziening, maar ook over de beperking van risico's.

De heer VAN DER LAAN (PvN): Begrijp ik nu dat D66 de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer bestrijdt? Een rapport ruim acht maanden aan is gewerkt door academici, waarbij bijna vijftig mensen zijn geïnterviewd? Graag daar toch nog even een toelichting op. Want ik zit zelf in de

raad van advies van de Rekenkamer en dan kan ik wellicht die boodschap meenemen richting de Rekenkamer.

De heer GERRITS (D66): Nou, ik wil eigenlijk korthedshalve verwijzen naar de notulen van de commissievergadering. Want daar hebben we het er al uitgebreid over gehad, ook in een interruptie tussen de Partij voor het Noorden en D66 – tenminste, als u dat niet erg vindt.

De heer VAN DER LAAN (PvN): Ja, dat is wel heel makkelijk. Als je conclusies brengt – nogmaals, van een zeer gedegen rapport – en vervolgens verwijst naar een commissievergadering, dan maak je je er wel erg makkelijk vanaf. Dus dan graag toch een toelichting.

De VICEVOORZITTER: Nou, misschien zou het helpen als u zou vragen wat u niet helder was in het reeds gewisselde.

De heer VAN DER LAAN (PvN): Voorzitter, ik laat het hierbij.

De heer GERRITS (D66): Ik ook.

De VICEVOORZITTER: Nee, dat is niet zo. Want meneer Pestman wil graag het woord voeren bij interruptie.

De heer PESTMAN (BV NL): Ik zou graag van de woordvoerder van D66 willen weten of het dan nog wel nut heeft om *überhaupt* nog onderzoeken uit te laten voeren door onze Rekenkamer, als D66 daar helemaal niet achter staat. Ik ben benieuwd naar die opvatting van D66.

De heer GERRITS (D66): Uiteraard heeft dat nut. Maar ik ben zelf ook academisch geschoold. Het is niet zo dat als iemand die een titel heeft en die een onderzoek heeft gedaan, dat vervolgens kritiekloos wordt geaccepteerd. Daar kan dus discussie over zijn, je kunt er van mening over verschillen, je kunt ook kijken naar de beweegredenen van het onderzoeksinstituut. Het staat je overigens ook vrij als beslisser om wel of niet aanbevelingen over te nemen in het onderzoek dat is gedaan. In dit geval nemen we die dus over, maar het gaat hier over de kwaliteit van de informatievoorziening waar uitspraken over zijn gedaan. Daar hoeft je niet hetzelfde over te denken als de onderzoekende wetenschapper. Maar dan is het toch nuttig om dat onderzoek te laten doen.

De heer PESTMAN (BVNL): Ja, ik hoop toch echt dat meneer Gerrits dit dan heel goed onthoudt als wij het eens een keer over andere onderzoeken niet eens zijn. En dat hij ook dan niet zijn wil wil opdringen. Dus alvast bedankt daarvoor.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Ik hoorde een bijzonder opmerking van de heer Gerrits dat je moest kijken naar de beweegredenen van het onderzoekende instituut. Wat bedoelt hij hiermee? Bedoelt hij wellicht dat de Rekenkamer partijdig is of vooringenomen? Hoe wil D66 dat doen?

De heer GERRITS (D66): Nee, ook de onderzoekers hebben bepaalde definities, bijvoorbeeld van wat 'adequaat' is. Dat is niet onderdeel van het wetenschappelijk onderzoek, maar is onderdeel van een premisse. En daar hoeft je het niet mee eens te zijn.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Kan D66 mij wellicht verduidelijken hoe wij dan ooit een onderzoek kunnen krijgen dat naar de smaak van D66 voldoende, goed en aangenaam is?

De heer GERRITS (D66): Nou, die algemene vraag kan ik niet beantwoorden. Ik bedoel, er is natuurlijk voortdurend discussie over uitkomsten van onderzoeken, over interpretatie van gegevens. Daar zitten wij hier ook voor. Wij zitten hier om beslissingen te nemen op basis van de gegevens zoals we die hier zien. En de interpretatie van die gegevens hangt ook af van hoe je naar de wereld kijkt.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ik ben heel benieuwd hoe D66 ten opzichte van al die klimaatonderzoek staat: ja, 'wetenschappelijk'. Ja, het zijn andere onderzoeken dan dat van de Noordelijke Rekenkamer, maar goed...

De informatievoorziening rond de Ringweg is niet altijd transparant geweest. De aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer daarover zijn duidelijk. De PVV-fractie heeft in de

afgelopen jaren dan ook regelmatig schriftelijke vragen ingediend en vaak het idee gehad dat deze onvolledig of ontwijkend werden beantwoord. We mogen als Provinciale Staten van het College verwachten dat Statenvragen op adequate, zorgvuldige wijze – en ik vind persoonlijk ook tijdig – worden beantwoord.

Daarom hebben we ook dat amendement mede ingediend. Het amendement ziet de PVV-fractie ook als een stok achter de deur om meer transparantie te betrachten door het College, dat ook als het moet met de billen bloot gaat. Dat kan heel nuttig zijn.

Want ik zou tot slot willen opmerken dat het College ook beterschap heeft getoond. Want in een van de vorige commissievergaderingen op mijn vraag of een vaststellingsovereenkomst geen garantie is voor verdere financiële overschrijding, antwoordde de gedeputeerde mij waarom die garantie niet absoluut was. Dat sprak mij heel erg aan. Want dat bracht mij het gevoel teweeg dat het voorkomen van verdere financiële overschrijding van het project Aanpak Ring-Zuid een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is. Dus dat kan wel degelijk tot heel positieve ontwikkelingen leiden.

De heer VAN DER LAAN (PvH): Ja, Ringweg-Zuid: daar is natuurlijk al heel veel over gesproken in dit huis en dat zal helaas ook nog wel even zo blijven.

Wij denken dat de Rekenkamer wederom een mooi rapport met goede conclusies en goede aanbevelingen heeft voorgelegd. Ik heb daar dus net al wat over gezegd bij interruptie. Wij hopen ook dat het College de lijn zoals we die hebben gekozen, doorzet, bijvoorbeeld straks bij de Spoorzone. Daarbij zien we helaas enkele gelijkenissen. Maar wellicht is dat *Fingerspitzengefühl*.

Desalniettemin, bij dit soort majeure projecten – of het nou gaat om de Spoorzone of de Ring-Zuid – mogen er fouten gemaakt worden. We hebben het hier over een van de grootste infrastructurele onderwerpen van na de Tweede Wereldoorlog. Ja, het is een bekende uitdrukking: 'wie zonder zonde is of wie zonder schuld is, werpe de eerste steen'. Dat geldt ook hier. De gedeputeerde heeft ook weleens gezegd dat de wereld niet zwart-wit is. Ook dat klopt. We zullen als laatste partij bestrijden dat dat niet zo is.

Desalniettemin ligt er een goed en gedegen rapport waarbij ik toch altijd trots ben dat ik deel mag uitmaken namens Provinciale Staten van de raad van advies van de Rekenkamer, samen met Henk Hensen en Madà Miesen. Maar tegelijkertijd – het is ook al een paar keer gezegd – hechten wij wel waarde aan de beantwoording van schriftelijke vragen. Juist schriftelijke vragen zijn een instrument toebehoren aan Provinciale Staten, dat kan voorkomen dat wij hier ellenlange debatten gaan voeren, omdat tijdens de beantwoording van de vragen wij hier niet hoeven te zijn. Dus wij maken daar dan ook geregeld dankbaar gebruik van.

Zo ook vorige week, samen een groot aantal andere partijen, waarbij we ook geconstateerd hebben dat vragen, in dit geval over de herindeling van Haren, niet adequaat zijn beantwoord. Vandaar dat we de vragen dan ook opnieuw hebben ingediend. Uiteraard is ook al genoemd artikel 167, dat daarin zou moeten voorzien. Maar toch is dat niet altijd waar. Vandaar ook dat wij dit amendement volmondig mede kunnen indienen. Ik gaf ook al aan in de interruptie dat ik zelf niet aanwezig kon zijn vanwege andere – ik zou bijna zeggen – prioriteiten in de gemeenteraad van Groningen. Daar mag ik trouwens ook over dit onderwerp vanmiddag weer een woordvoering mag doen, want ook de Rekenkamer van de gemeente Groningen was samen met de Noordelijke Rekenkamer tot dit rapport gekomen.

Maar ik vraag me oprecht af wat daar allemaal besproken is in Zeegse, want ik zie hier toch weer vandaag een staaltje blokvorming. Dus komt u maar, meneer Bakker.

De heer BAKKER (VVD): 'Komt u maar'? Nou, dat doe ik dan, voorzitter. De heer Van der Laan zegt dat hij aan de ene kant hoeder is van de Noordelijke Rekenkamer. Hoe is dan te verklaren dat hij dit amendement steunt, omdat dit niet voorkomt in de Noordelijke Rekenkamer. Ik neem aan dat het bewust gebeurd is dat een deel van de conclusies niet heeft geleid tot aanbevelingen. Dat is denk ik een bewuste keus geweest van de Noordelijke Rekenkamer. Bent u het er dan mee eens dat een aanbeveling zo toegevoegd wordt, waar blijkbaar de Noordelijke Rekenkamer al een oordeel over had?

De heer VAN DER LAAN (PvH): Ja, onze fractie leest niet alleen de aanbevelingen en conclusies, maar leest dan zo'n heel rapport van A tot Z. Onze fractie kwam tot de conclusie, ook refererend aan wat ik net als voorbeeld gaf van de vragen omtrent de herindeling van Haren, dat er wel bepaalde symptomen zitten in de beantwoording van schriftelijke vragen. Dit wil niet zeggen dat alle schriftelijke vragen niet goed worden beantwoord. Maar als dan zo'n rapport – de heer Schmaal gaf dat ook aan – concludeert dat 75 procent van de schriftelijke vragen niet adequaat wordt beantwoord, dan hoeven

wij daar geen aanbeveling of conclusie voor te zien. Dan trekken wij zelf al de conclusie dat dat heel ernstig is.

De heer BAKKER (VVD): Ja, de heer Van der Laan geeft geen antwoord op mijn vraag. Mijn vraag was het volgende. U hebt heel sterk opgegeven van de Noordelijke Rekenkamer. Die aanbevelingen moeten we een-op-een overnemen. Die heeft daar veel werk van gehad en mijn vraag is: u bent dus voor een amendement waarbij iets toegevoegd wordt wat blijkbaar in de afwegingen van de Noordelijke Rekenkamer niet van een conclusie veranderd is in een aanbeveling? Kunt u mij aangeven waarom u dat doet?

De heer VAN DER LAAN (PvN): Ja, de VVD maakt er nu een heel technisch traject van en dat is de techniek. Dat is natuurlijk altijd prima. Maar wij lezen zo'n rapport en trekken daar zelf bepaalde conclusies uit. En met dank aan Groninger Belang vervatten we die dan in een amendement. Dat is ons kritische vermogen dat wij als Provinciale Staten in gezamenlijkheid zouden moeten hebben.

De VOORZITTER: De heer Bakker, ten slotte.

De heer BAKKER (VVD): Nou, ik constateer dat de heer Van der Laan geen antwoord geeft op mijn vraag en daar moet ik het maar bij houden. Maar blijkbaar kan dat niet.

De heer VAN DER LAAN (PvN): Nou, wellicht wil de VVD een antwoord dat meer in lijn is met de coalitie, maar dat krijgt de VVD niet.

De heer ROEMERS (PvdA): Ik twijfelde even of ik deze vraag moest stellen. Wellicht is die wat buiten de orde, maar de heer Van der Laan begon er zelf over. U gaf aan dat u andere prioriteiten had in verband met raadswerkzaamheden, hè? Ik vroeg me af: zijn de kiezers in de gemeente Groningen u meer waard dan de kiezers van de provincie Groningen?

De VICEVOORZITTER: Dat heb ik totaal niet. U moet die vraag aan de heer Van der Laan stellen.

De heer ROEMERS (PvdA): Deze vraag is uiteraard voor de heer Van der Laan, voorzitter. Dit geeft de heer Van der Laan de tijd om even na te denken.

De VICEVOORZITTER: Ja, ik vind het eigenlijk een beetje op de rand van de orde. Ik vind het eigenlijk geen goede vraag. Dus u hoeft geen antwoord te geven, meneer Van der Laan.

De heer DE WIT (CDA): Ik zag Statenlid Blink al druk meeschrijven.

Maar ik heb een vraag aan meneer Van der Laan. Want die begon over blokvorming. Net in een antwoord op een interruptie van mijn collega hoorde ik iets over de coalitie. Vorige week zijn wij inderdaad in Zeegse. Meneer Van der Laan was daar niet aanwezig en het is aan meneer Van der Laan om te bepalen waar zijn prioritering ligt en niet aan de rest van de Staten. Maar ik vraag me het volgende af. De heer Van der Laan noemt hier dan de 'blokvorming'. Waarom heeft meneer Van der Laan er dan niet voor gekozen om eerst even een ander Statenlid te vragen wat daar besproken is en even het verslag te lezen, in plaats van allerlei termen in de publieke arena neer te gooien als 'blokvorming' en 'de coalitie'? Iedereen moet toch zelf een mening hebben?

De heer VAN DER LAAN (PvN): Ja, ik probeer me altijd bij feiten te houden. Ik constateer dat het amendement ruim van tevoren is verspreid, in dit geval door Groninger Belang. Maar dat daar op voorhand geen enkele reactie – en Groninger Belang mag me daar op corrigeren – van de coalitie daaruit is voortgekomen, terwijl we alle ruimte hadden gehad de afgelopen dagen om hier voorbesprekingen over te houden binnenskamers. Maar schijnbaar hebben de coalitiepartijen daar niet voor gekozen.

De VICEVOORZITTER: Ik kan u overigens mededelen dat uw voorzitter wel gereageerd heeft.

De heer DE WIT (CDA): Ja, nogmaals: ik vind het ontzettend jammer dat dit nou op de coalitie wordt gegooid. In de commissie hebben wij in ieder geval als CDA een duidelijk standpunt aangegeven hoe we daarin staan en hoe we in de wedstrijd staan en dat vandaag herhaald. Ik wil meneer Van der Laan graag laten weten – dat is misschien geen vraag – dat als hij meer wilde weten over Zeegse of als hij een plan eerst met het CDA wil bespreken, hij mij gewoon mag bellen. Dank.

De VICEVOORZITTER: Dat is een mooi aanbod, meneer Van der Laan.

De heer VAN DER LAAN (PvN): Ja, ik hoorde daar geen vraag in.

De VICEVOORZITTER: Dan hoeft u ook geen antwoord te geven. Meneer Geijtenbeek.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): De heer Van der Laan geeft aan dat hij ook weleens ervaart dat vragen niet adequaat worden beantwoord en dat hij daarom zijn vragen maar opnieuw indient. Nu heb ik in het onderzoek kunnen lezen dat het college van de stad Groningen veel beter in staat is om de vragen duidelijk te beantwoorden. Haalt de heer Van der Laan er geen troost uit dat hij als kersvers gemeenteraadslid die vragen ook gewoon in de gemeenteraad kan stellen?

De heer VAN DER LAAN (PvN): Ja, dit is heel verleidelijk. Ja, dat biedt wel enige hoop. Dat biedt wel enige hoop. Maar tegelijkertijd zagen wij ook heel veel dezelfde reacties als die vanuit B&W. Ik zou bijna zeggen 'copy-paste' van wat door GS als reactie op het Rekenkamer-rapport wordt gegeven. Dus ik mag vanmiddag daar dan een debat over voeren in de gemeenteraad van Groningen, dat klopt.

Natuurlijk hebben wij ook heel nadrukkelijk binnen onze fractie gesproken over mijn afwezigheid vorige week in Zeegse. Het is een begin geweest. Ik heb het verslag mogen lezen. Dat verslag is natuurlijk vertrouwelijk, dus daar zal ik nu niet te veel uit putten. Maar laat ik er dit over zeggen: ik ben vandaag niet verrast. Dat betekent dat ik in ieder geval vorige week een dag heb kunnen sparen.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Zoals collega Kolthof al aangaf in de commissie van 30 maart jongstleden, is de Partij voor de Dieren nooit voorstander geweest van het project Ring-Zuid. Wat had dat geld, bijna een miljard euro, toch vele malen beter gebruikt kunnen worden. bijvoorbeeld voor het energieneutraal maken van misschien wel alle woningen van de minima in onze provincie. Maar goed, buiten het RSP-potje mag niet geplast worden en gedane zaken nemen geen keer.

De Partij voor de Dieren was blij te horen dat er gewerkt wordt aan een openbaar in te kijken Wob-register. Heeft de gedeputeerde al enig zicht op wanneer dit voor het publiek toegankelijk wordt?

Dan het amendement van Groninger Belang. We denken, net als te lezen is in de conclusie van de Noordelijke Rekenkamer, dat de beantwoording van de vragen van PS door het College beter had moeten. We hebben om die reden het amendement mede ingediend.

De heer TEN HOOVE (50PLUS): Het rapport. Ja, veel gezegd over dat rapport – nu ook al weer. Ik geloof dat wij de twaalfde of dertiende partij zijn die er nog iets over mag zeggen en een plasje erover mag doen – zoals dat zo mooi heet. We hebben er al wat plasjes over gedaan, over de Ring. Veel is besproken, veel is ermee gedaan en uiteindelijk is er een rapport van de noordelijke Rekenkamers. Natuurlijk waren wij ook blij in eerste instantie dat de noordelijke Rekenkamers een goed en degelijk rapport hebben uitgegeven. Met duidelijke aanbevelingen en voor ons was het dan ook heel duidelijk wat daarmee bedoeld werd. En dat alles adequaat en zo goed mogelijk werd ingevuld. Dat gaan we ook doen, denk ik, in de toekomst.

We hebben vorige week inderdaad wat afspraken gemaakt, dat we elkaar beter en meer kunnen informeren, beter en meer kunnen bevragen, beter en meer de antwoorden krijgen. Ik denk dat dat losstaat van deze stukken die we nu voor ons zien van de Noordelijke Rekenkamer.

Het is vaak zo geweest met de Ring dat het op het randje zat. Dat je dacht: nou – Ankie Voerman zei het net ook al – we zijn vele jaren en bijna een miljard verder. En wie is er dan uiteindelijk verantwoordelijk voor wat er allemaal gebeurd is? Wie is er verantwoordelijk voor dat het langer heeft geduurd? Wie is er verantwoordelijk voor dat er zoveel geld is uitgegeven? De Noordelijke Rekenkamer heeft er een poging toe gedaan om dat op in ieder geval en goede en degelijke manier op te schrijven. Daar zijn we het ook echt mee eens. Dus niet een beetje mee eens, écht mee eens. Wij hoopten dan ook dat de gedeputeerde, of in ieder geval het College, het daar ook mee eens was. We zien in het grote gedeelte dat dat wel zo is. Maar hier en daar zit er wel een rimpeltje en een kreukje dat hersteld moet worden.

Nog even terugkomend op dat amendement. Ook wij hadden er graag bij opgestaan op dat amendement. En wel om twee redenen. Ten eerste denk ik dat het een duidelijk signaal afgeeft. We bakenen het inderdaad wat af, we zetten een stip neer en we willen graag dat dat uitgevoerd wordt – helemaal mee eens. Aan de andere kant: we hadden vorige week net een heel goede afspraak gemaakt met heel veel partijen. We hadden juist gezegd dat we dit soort dingen eigenlijk niet meer willen en dat dit een automatisme moet worden. Ik zag het amendement voorbijkomen. Toen dacht ik:

moeten wij daar nu bij op gaan staan of niet? Dan helpt het niet zo gek veel dat 50PLUS daar met één stem bij op gaat staan. Ik denk dat het meer een signaal moet zijn dat we dat amendement goedkeuren. Dat wil ik wel heel nadrukkelijk zeggen: ik steun het amendement wel. Ik steun het amendement zoals het is ingediend. Maar dat ik daar altijd bij hoef op te staan: ik denk niet dat dat per se de vorm is. We hebben vorige week duidelijk afgesproken dat we daar in ieder geval – dat zeg ik dan ook maar naar de Partij voor het Noorden – geen blokvorming voor willen hebben. Het is niet zo dat je op een amendement moet staan om het te steunen of niet te steunen. Je kunt dat heel makkelijk in je woordvoering, desnoods nog eens een keer na die tijd in een verklaring die je afgeeft omtrent het stemgedrag, nog een keer aangeven. Dus je hoeft er niet altijd op te staan.

Ik houd het hier dan ook bij. Ik steun het amendement. Ik steun heel duidelijk het rapport. De vragen die gesteld zijn, zal het College nog wel beantwoorden.

De heer PESTMAN (BVNL): Eigenlijk wilde ik hier geen woordvoering over doen. Ik sta bij het amendement op en dat leek mij voldoende. Maar bij alles wat ik hier nu gehoord heb, wordt teruggegrepen op een bijeenkomst in Zeegse, waar onder Statenleden wat is afgesproken. Nog niet eens afgesproken, maar besproken: daar zit een heel groot verschil. Dus daar ligt voor mij al een grens die nu door enkele partijen overschreden wordt en uit gemakzucht wordt gebruikt.

En dan was het een bespreking met PS, nog niet eens met GS en de antwoorden dienen door GS gegeven te worden. Dus daar zie ik ook nog een klein gat. Ik vind het heel belangrijk dat het hier nu wel even heel duidelijk is waar het om gaat. Het gaat om vragen die wij als PS kunnen stellen aan GS. Daar hebben wij het misschien wel over gehad, maar nog niet met GS. Dus ik vind het belangrijk dat we daar nu nog wel even de vinger op leggen. Want vragen dienen namelijk altijd adequaat en juist beantwoord te worden. Dat er een interpretatie is, is wel wat anders. Want dat antwoord kan je natuurlijk onwelgevallig zijn en dat is namelijk niet belangrijk. Het gaat om de juistheid van de beantwoording. Dat daar geen licht tussen zit. Of het antwoord je aanstaat, is helemaal niet belangrijk. Ik krijg ook weleens een antwoord dat me niet aanstaat. Daar kan ik heel prima omgaan, daar slaap ik prima om en daar eet ik ook goed om – niks aan de hand.

Dus van die hele interpretatiecyclus moeten we ook af. Want dat is namelijk niet belangrijk. Het gaat om juist, adequaat, volledig en tijdig. En daar zit nog weleens een klein gaatje. Collega Van der Laan haalde het al aan met de beantwoording over Haren: het gaat niet alleen om de Ring, het lijkt wel iets structureels te zijn. En daarom is het belangrijk dat wij nu met elkaar met dit rapport komt. Ik ben misschien niet academisch geschoold, maar wel vrij realistisch geschoold. Dus denk ik dat wij de kans moeten krijgen om juist nu toch die stip en dat punt te zetten en dit te benadrukken, dat dit niet kan in de verhouding GS-PS. Want dat is iets waar GS ook wel de mond van vol heeft: 'Ja, wij doen alleen maar wat PS wil.' Nou, beantwoord dan onze vragen maar goed dan.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Ik sta hier wat ambivalent. Aan de ene kant ben ik in een geweldig goede bui, want ik weet mij geruggensteund door de koning die van zijn ezel is afgekomen en nu met Hare Majesteit naast hem daar prachtig is afgebeeld. [Wijst op de afbeeldingen achter het spreekgestoelte in de Statenzaal.] De Groninger vlag aan de andere kant: ook mooi. Ik vind dat de architect goed werk heeft geleverd. Dus mijn complimenten aan de Statenorganisatie die hierachter zit. Ik wacht even op de interrupties. Ach, die zijn er niet.

Aan de andere kant wordt mijn humeur buitengewoon meer opgeruimd. Laten we zeggen dat die wat werd bedorven door deze hele zaak. Kijk, we hebben een conclusie van de Rekenkamer. Die conclusie wordt op het punt van adequaatheid c.q. of het adequaat wat wij aan antwoorden krijgen, niet wordt gedeeld door GS. GS heeft daar in het rapport een hoop over mogen zeggen. Ik vind dat als de Rekenkamer dat concludeert en als GS daar anders over denkt, GS daar eigenlijk wat meer zelfinzicht bij had mogen tonen en zich wat meer had mogen aansluiten bij de conclusie van de Rekenkamer, die hier bij mijn beste weten niet hier een of andere agenda heeft zoals D66 insinueert. De Rekenkamer: wij mogen er best op vertrouwen dat hij goed werk levert en onpartijdig signaleert en rapporteert.

De heer GERRITS (D66): U lokt hem inderdaad zelf uit. Ik ben hiermee dus heel erg benieuwd naar wat u onder die 'agenda' verstaat die de NRK zou hebben.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Als ik D66 hoor spreken over 'de beweegredenen van de Rekenkamer', dan is dat een begrip dat veel openlaat en ook de mogelijkheid in zich heeft van dat de Rekenkamer een bepaalde agenda heeft. En dat betreur ik zeer.



De heer GERRITS (D66): Ik hecht eraan te zeggen dat ik zie dat de Rekenkamer eigen definities hanteert van onder andere het woord 'adequaat', dat men nadrukkelijk heeft gebruikt om de woorden 'volledig' en 'niet volledig' te vermijden. En het ging om die definitie. Dus het is geen agenda, maar een definitie van hoe je informatie ziet.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Het was geen vraag, het was een opmerking.

De VICEVOORZITTER: Nee, het was een verduidelijking.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Daar ga ik dus gaarne aan voorbij, voorzitter.

Het lijkt me dus dat de Staten adequaat moeten worden geïnformeerd en daarmee is dit amendement ingediend. Het stemde mij treurig dat het moest, maar het moest inderdaad. Daarom heb ik mij als fracti4e van Ons Groningen als mede-indiener aangemeld. Ofschoon mijn karakteristieke handtekening ontbreekt op uw exemplaar, voorzitter, ik sta er volledig achter.

De VICEVOORZITTER: Dank u wel. Maar u bent het met mij eens dat die handtekening niet had misstaan, hè? Dan wil ik nu graag het woord geven aan de heer De Vries namens de Fractie Groep Otten.

De heer DE VRIES (Fractie GO): De Fractie GO ziet verder af van spreektijd en sluit zich aan bij de woorden van de heer Pestman van BVNL.

De VICEVOORZITTER: Dank u wel. Goed, dan zijn we gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Ik wil u voorstellen om even tien minuten te vertreden en dan de beraadslagingen om 10.22 uur te vervolgen.

Ik schors de vergadering.

[Schorsing]

De VICEVOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Dames en heren, wij hervatten de beraadslagingen. Heel langzaam sterft dan het onderlinge gesprek uit en vraag ik u te luisteren naar wat gedeputeerde Gräper in eerste termijn namens het College u te melden heeft. Aan u het woord, mevrouw Gräper.

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Voorzitter, volgens mij zijn er drie concrete vragen gesteld. Daar zal ik, als u het goedvindt, eerst antwoord op geven, om daarna een reactie te geven op het amendement.

Er waren vragen van de SP-fractie en van de fractie van de Partij voor de Dieren. De eerste vraag waar ik even op in zou willen gaan, is de vraag of wij als College al een idee hebben over hoe om te gaan met de eerste aanbeveling van de Noordelijke Rekenkamer. Dat is natuurlijk een beetje vreemd, want de eerste aanbeveling die de Noordelijke Rekenkamer heeft gedaan, staande praktijk is. Wij proberen te allen tijde bij Wob-verzoeken binnen de wettelijke termijn te blijven. Maar zoals we met elkaar ook al eerder gedeeld hebben in de commissie, is dat soms ongelooflijk ingewikkeld. Want er zijn derden die een zienswijze mogen indienen, omdat het soms complexe verzoeken zijn. Ik heb u ook het voorbeeld gegeven van een Wob-verzoek dat wij ontvangen hebben, waarin gevraagd werd om alle correspondentie tussen Rijkswaterstaat en mevrouw Gräper in te zien. Dat kostte gewoon een medewerker die een volle week bezig was met mijn mailbox, om te zorgen dat alle correspondentie op het werk ook op tafel kwam. Want we willen ook volledig zijn. Maar dat vraagt dus soms ook echt gewoon veel werk. Daarbij geldt denk ik dat het altijd optimaler kan. Dus de stappen en de aanbeveling zoals die gedaan worden, is de staande praktijk. Maar tegelijkertijd is het ook de verklaring voor waarom we zeggen dat we wel met elkaar in die voordracht verder zouden moeten. Dat is omdat het eigenlijk altijd goed zou zijn om te blijven optimaliseren in dat hele Wob-proces. Gelukkig, zeg ik dan ook, want we zijn een lerende samenleving. Dus we kunnen volgens mij ook altijd leren.

Dat doen we voor een deel ook door die introductie nu van dat Wob-register. En dan kom ik bij de vraag van mevrouw Voerman. Die staat inmiddels online. Dus u kunt online bij de site van de provincie vinden welke Wob-besluiten er allemaal geweest zijn. Dan kunt u die dan ook inzien. We werken eraan – dat hebben we ook met elkaar gezegd – om dat nog verder te optimaliseren. Dus dat je bijvoorbeeld ook het proces rondom Wob-verzoeken kunt volgen. Wie weet wat daar nog meer uit

voorkomt. Maar ik denk dat dat een leertraject zal zijn en de Wet open overheid die daarna komt, zal ons daarbij nog weer verder helpen.

Dan het amendement. Als College doen wij elke dag bij elke vraag die wij van de Staten krijgen, ons uiterste best om die zo adequaat mogelijk te beantwoorden. Dat is staande praktijk. Het lastige alleen daarbij is dat 'adequaat' altijd contextafhankelijk is. Ik heb ook in de discussie die wij in de commissie gehad hebben, aangegeven dat wanneer je vanuit de opdracht van de Noordelijke Rekenkamer kijkt, namelijk de informatievoorziening voor de Staten, op sommige momenten de vragen adequater hadden kunnen worden beantwoord. Dat die beantwoording niet plaatsvond, omdat daar vertrouwelijke informatie in zat die het voor ons onmogelijk maakte op die vragen daarover te beantwoorden op die manier. Ik heb u ook toegezegd in de commissie – volgens mij was dat op vragen van de heer Schmaal – dat wij in de toekomst dat nog veel explicieter zullen maken in onze beantwoording. Dan kunnen we aangeven waarom we misschien niet die diepgang van de antwoorden geven die wij in de vraag die erachter zit, wel degelijk zijn maar waarom dat lastig zit.

Daarmee denk ik ook wel aan te tonen dat dat adequate iets is wat contextafhankelijk is. Wij hebben het verslag nog niet gelezen, wij hebben nog niet de context van wat er in Zeegse besproken is. Wat daarbij bovendien meespeelt, is dat ik de indruk heb dat dat ook is wat u in Zeegse besproken hebt: kunnen we misschien in de onderlinge gesprekken met elkaar duidelijker maken wat die vraag achter de vraag is? Dan kunnen wij als College ook beter, adequater en preciezer het antwoord geven dat uw Staten zoeken. Ook dat is een leerproces waarin je volgens mij ook altijd verder kunt verbeteren. Dat is ook wat we in de commissie met elkaar gezegd hebben. Adequater zijn is een plus, maar daarmee geef ik dan ook maar aan dat dit amendement ook wel wat overbodig is. Tenzij u er wat anders mee bedoelt dan hetgeen wat wij al doen.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik ben straks heel benieuwd wat hierna kort. Maar hiervoor is er nog even een punt. Dat Gedeputeerde Staten aangeeft dat zij nu vinden, achteraf kijkend, dat het op een andere manier beantwoorden beter zou kunnen. Onderschrijft GS daarmee wel de conclusie?

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Volgens mij hebben wij als College in onze bestuurlijke reactie ook aangegeven dat de context wel degelijk bepalend om te kunnen beoordelen of iets adequaat of niet adequaat is. En dat we daarin de conclusie van de Rekenkamer – laat ik het in mijn eigen woorden samenvatten – te weinig contextbewust is. Dat maakt dat het ingewikkeld is om te zeggen dat het niet adequaat geweest is. Dat je iets adequater kunt doen, wil niet zeggen dat het daarvoor niet adequaat was.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Op het gevaar af dat het een heel technische discussie waarin we niet moeten belanden, denk ik. Maar waarin kunt u exact dan het punt aangeven waarvan u dan vindt waarbij de Rekenkamer zegt dat het niet adequaat is, maar waarbij GS denkt dat het wel adequaat is? Even een toelichting; de onderzoeker heeft aangegeven dat ook al staat er als antwoord 'deze vraag kunnen wij niet beantwoorden' of 'wij vinden dat wij deze vraag niet kunnen beantwoorden met een bepaalde motivering', zou als adequaat gerekend kunnen worden door deze onderzoekers. Dus waar zitten dan de verschillen?

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Ja, dat is volgens mij ook precies de reden waarom wij als College in de commissievergadering hebben aangegeven dat wanneer het om vertrouwelijke redenen bijvoorbeeld het niet verder kunnen beantwoorden van de vraag voortaan wat explicieter moet worden aangegeven. Maar tegelijkertijd is het de vraag of, als dat zinnetje er niet in staat, het dan niet adequaat is. Dat heeft ook denk ik te maken met de discussie die er ook in die context over welke dingen we vinden en hoe we omgaan met vertrouwelijke informatie in de politieke arena. Dat is volgens mij precies – dan kom ik bij het eerste punt waar ik in mijn betoog ook over begon – wat wij met elkaar over moeten doorpraten: hoe gaan we nou in die uitvoeringsfase met dit soort grote projecten om? En hoe zorgen we ervoor dat die informatievoorziening ook goed is? Want tegelijkertijd constateren wij in ieder geval, op het moment dat wij het rapport van de Noordelijke Rekenkamer lezen, dat de Noordelijke Rekenkamer ook concludeert dat de Staten alle informatie hebben gekregen die nodig is voor het invullen van hun controlerende taak. Dat we daarmee wel degelijk volledig zijn geweest, maar dat we in die volledigheid op sommige momenten misschien adequater hadden kunnen zijn. Nou, dat is volgens het debat dat we met elkaar voeren en gevoerd hebben in de commissie. Daarvan hebben we ook gezegd dat het goed zou zijn om met elkaar, Staten en College, dat gesprek aan te gaan om te kijken hoe dat in dat Beleidskader Grote Projecten – of hoe we dat ook gaan noemen – verder ingevuld kan worden.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Tot slot, voorzitter. Dat laatste hebben we met elkaar afgesproken. Maar daar gaat dit punt specifiek niet over. Het wordt nu een beetje ingewikkeld. Want ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het adequater had gekund op die punten. Maar toch deelt zij de conclusies niet.

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Ja, want de Noordelijke Rekenkamer concludeert dat het niet adequaat was. Daarvan heb ik u aangegeven dat wij een onjuiste constatering vinden, omdat wij van mening zijn dat we vragen wel degelijk binnen de context adequaat hebben beantwoord. Maar dat we met elkaar daar een betere methodiek voor moeten vinden om dat op een goede manier verder in te vullen. Dat is de discussie die we volgens mij met elkaar ook in de commissie uitgebreid gevoerd hebben en waar we volgens mij met elkaar mee aan de slag moeten.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Ik begrijp iets niet zo goed, maar dat kan aan mij liggen. Want af en toe heb je een *senior moment*. Maar ik heb het idee dat de gedeputeerde vorige week de hele dag naar minister De Jonge heeft gekeken en veel geleerd van diens woordspelletjes. Want ik hoor haar hier zeggen dat zij naar volledigheid heeft geantwoord, maar het in volledigheid adequater had gekund. Wat is het nou? Is het adequaat? Is het volledig? Is het beide? Of is het een van die twee niet helemaal in balans?

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): De Noordelijke Rekenkamer constateert – dat is dus niet een constatering van het College – dat de Staten volledig geïnformeerd zijn ten behoeve van hun controlerende taak. En of de beantwoording adequaat is, is bijna een persoonlijke afweging voor eenieder. Want dat gaat namelijk over op welke wijze u als Staten – de zestien fracties hier in de Staten zullen daar waarschijnlijk ook wel weer op een andere manier naar kijken – in uw vraag naar behoren beantwoord bent.

Laat ik u een voorbeeld geven waarom het voor ons soms ook een worsteling is om een goed antwoord te geven. Gisteren hebben wij als College vragen beantwoord van uw Staten over de situatie in Rusland. Een van die vragen was: *‘Heeft de heer Hamster de functies van de heer Staghout overgenomen?’* In ons antwoord hebben wij aangegeven: ja, de heer Hamster heeft de functie en verantwoordelijkheden van de heer Staghout overgenomen. Dat lijkt mij een adequaat antwoord. Maar als uw bedoeling met deze vraag – niet uw vraag, meneer Marquart, maar de steller van de vraag – was om te weten wie er nu verantwoordelijkheid draagt, dan is dit een adequaat antwoord. Maar als de bedoeling van de vraagsteller was dat hij graag wilde weten welke processen in het College nou hebben plaatsgevonden om dit soort afwegingen te maken, dan zal hij waarschijnlijk tegen ons zeggen dat dit niet een adequaat antwoord was.

En dat is de zoektocht die wij met elkaar moeten gaan. Dat had hij waarschijnlijk gezegd dat hij wil weten wanneer het besproken is, welke argumenten daarbij een rol gespeeld hebben, van welke onderlinge relaties er misschien wel sprake is, wat de heer Hamster heeft met Rusland of juist niet met Rusland, of er andere Collegeleden zijn die misschien wel of niet iets vinden van Rusland. Afhankelijk van wat de bedoeling van de vraagsteller is, is zo'n antwoord dus adequaat of niet adequaat. Wij proberen in onze rol altijd goed na te denken over wat achter de bedoeling van deze vragen is en daar geven wij op een optimale manier antwoord op. Maar ja, wij kunnen ook niet tegelijkertijd in de hoofden van 43 Statenleden te kijken. Dus wij proberen dat altijd zo adequaat mogelijk te doen. Maar wanneer u in een amendement opschrijft dat wij te allen tijde – want er staat immers dat wij ‘altijd adequaat’ moeten zijn – dan geef ik u aan dat wij dat niet kunnen zijn omdat wij niet in 43 hoofden tegelijk kunnen kijken.

De heer MARQUART SCHOLTZ (Ons Groningen): Nou, dat is dan betreurenswaardig. Ik bedank de gedeputeerde voor het antwoord. Ook in de lengte en breedte van de woorden heeft ze kennelijk goed naar minister De Jonge gekeken, constateer ik. Dank u wel.

De VICEVOORZITTER: Ik beproef hier geen vraag in. De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Ik was klaar met mijn betoog. Ik heb u volgens mij aangegeven hoe wij als College naar het amendement kijken. Voor de rest is het volgens mij aan de Staten.

De VICEVOORZITTER: Dat lijkt mij ook. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn. Ik kijk even rond wie van u nog behoefte hebt aan een tweede termijn. Dat is het geval. Dan wil ik gewoon conform de volgorde in de eerste termijn de heer Schmaal als eerste het woord geven.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): We hebben weer veel met elkaar gewisseld in de eerste termijn. Ik heb ook geen illusie dat ik nog heel veel mensen op andere gedachten kan brengen. Maar ik wil wel een aantal dingen kwijt.

Dit gaat niet over het instrument Statenvragen of raadsvragen. Dat is een paar keer ter discussie gesteld: of wij het middel wel of niet moeten gebruiken. Dat staat wat ons betreft compleet buiten dit amendement. Want 66 procent van de raadsvragen is adequaat beantwoord en maar 28 procent van de Statenvragen. Het gaat over dat verschil, het gaat niet over het instrument.

Dan hebben we het af en toe over de definitie van 'adequaat'. Zonet ook weer. Wat ons betreft is dat niet aan de orde. Hier wordt een mistgordijn opgeworpen die er niet is. Want de beoordeling of een vraag wel of niet adequaat is geweest, is niet bij de vragensteller, maar dat is de onderzoeker die de vragen leest en de antwoorden leest. Niet meer dan dat. Dus het is niet de mening van de vraagsteller of die vraag wel of niet adequaat beantwoord is, het is de onderzoeker. Dus ook die discussie is nu niet aan de orde, of het wel of niet adequaat is. Maar als we daar lang genoeg een discussie over voeren, lijkt het niet of dit een heel wezenlijk punt is. Wat ons betreft dus niet.

D66 geeft aan, net zoals het College, dat men de conclusies niet ondersteunt. Maar dan wel de aanbevelingen overnemen: ik vind dat nogal ingewikkeld. Hoe dan?, vraag ik mijzelf af.

De heer FRENAY (SP): Naar aanleiding van de zojuist uitgesproken woorden, een vraag aan de heer Schmaal. Want het gaat over 'adequaat' en de heer Schmaal benadrukt dat in het voorliggende amendement hij doelt op 'adequaat' zoals beoordeeld door de onderzoekers. Nou, dat begrijp ik. Dus hij zegt dat het er niet over gaat of de vragensteller het zelf adequaat vond, maar de onderzoeker stelde objectief vast dat de antwoorden niet adequaat waren. Daar gaat het volgens de heer Schmaal om. Nou, dat begrijp ik. Klopt het dat ik het zo goed begrepen heb?

De VICEVOORZITTER: Klopt dat, meneer Schmaal? Dat is het geval, zie ik.

De heer FRENAY (SP): Dank u wel. Mijn volgende vraag is dan het volgende. Wat heeft dan die oproep aan het College verder te betekenen? Want daar wordt hetzelfde woord 'adequaat' weer in gebruikt. Vinden wij dan dat het College de vragen voortaan zo moeten beantwoorden dat onderzoekers het adequaat vinden? Of gaat het in de kern toch om de vraag of de vragensteller het antwoord adequaat vindt?

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Wat mij betreft gaat het erom dat we de adequate antwoorden krijgen. Dat is niet altijd wat de gedeputeerde aangaf van wat de vragensteller bedoelt, maar niet heeft gevraagd. Daar gaat het dus niet om, want dan moet je de vraag beter stellen. Het gaat erom dat, als je vraag los leest, je het goede antwoord krijgt. Dat bedoel ik met 'adequaat'.

De heer FRENAY (SP): Ik ben een beetje de kluts kwijt, voorzitter.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Dan ga ik verder, voorzitter.

De VICEVOORZITTER: Gaat u verder, meneer Schmaal, na deze ontboezeming.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Even kijken of er nog meer mensen de kluts kwijtraken, bijvoorbeeld de VVD. Want daar was ik gebleven. De VVD heeft een principiële punt dat dit eigenlijk het onderzoek van de Rekenkamer is. En als de Rekenkamer dit zo belangrijk vond, dan had men dit wel als een aanbeveling gedaan – tenminste, in mijn woorden even. Ja, dat kan. Op zo'n manier kun je ertegenaan kijken. Dat is een afweging die je daarin maakt, maar op zo'n manier kun je ertegenaan kijken.

Wij hebben gevonden dat als je kijkt naar de conclusie, het wel een in het oog springende conclusie is waar we wat mee moeten. En ook even richting de heer Frenay: het amendement is juist het signaal om aan te geven dat dit gewoon niet goed gaat. De vraag die gesteld wordt, wordt niet op een adequate manier beantwoord.

De heer BAKKER (VVD): Er werd net een conclusie in onze richting getrokken die niet helemaal juist was. Wat we hebben geprobeerd aan te geven, is dat je best dingen mag toevoegen aan de conclusies en aan de aanbevelingen. Maar in dit geval is heel duidelijk dat er een verschil is tussen aanbevelingen en conclusies. En de aanbevelingen hebben wij helemaal overgenomen, de conclusies idem dito. Alleen, het verschil is wat toegevoegd is, staat niet in de conclusies. Nee, wat nu toegevoegd is, staat wél in de conclusies. Dus is blijkbaar de afweging geweest van de Noordelijke

Rekenkamer om daar geen aanbeveling bij te maken. Dat is wel een verschil met wat net werd geprobeerd aan te geven.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Nou, ik zal het nog een keer terugluisteren. Maar het was niet het idee om aan te geven dat daar een verschil tussen was. Want volgens mij heb ik zo ongeveer verwoord.

De VICEVOORZITTER: Goed. Dan stel ik voor dat u dat straks nog eens even heel rustig met elkaar bespreekt. Gaat u voort, meneer Schmaal.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Lijkt me heel goed.

Dan Zeegse. Veel mensen hebben het over Zeegse gehad. Ja, ik was er dan toevallig wel bij en volgens mij is er ook aan de orde geweest dat het goed is – dat kwam vooral van meneer Meendering – dat er vooraf informatie gedeeld wordt of tijdige informatie met elkaar gedeeld ging worden. Nou, dat hebben we dan nu gedaan. In elk geval, er was iemand die dit aangaf. Er waren zoveel mensen aanwezig. Maar het ging erom dat er informatie vooraf gedeeld werd met zoveel mensen, zodat je er ook een mening over kon hebben.

De heer DE BOER (GroenLinks): Ja, ik ben wel even benieuwd naar wat de heer Schmaal dan van de heer Meendering gehoord heeft. Want de heer Meendering was afwezig in Zeegse.

De VICEVOORZITTER: Dat is inderdaad een mysterie. Maar je weet maar nooit.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Dat was dat inderdaad een ander. Maar er is wel een discussie over geweest, u zat er ook bij. Vervolgens is dat aan de orde geweest. Het gaat me meer om het punt, voorzitter.

De VICEVOORZITTER: Ik zou me inderdaad maar aan de zaak houden. Dat wilde ik de heer De Boer ook adviseren.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Maar als de heer De Boer niet zo scherp was, dan had ik een interpellatie op de Partij voor het Noorden verwacht, die het over artikel 67 had. Want het is 167. Maar oké.

Los daarvan, in Zeegse hebben we het gehad over het vooraf delen van informatie. Dat heb ik dus ook gedaan, compleet in lijn met Zeegse afgelopen woensdag. Wat we niet willen, is 'oppositie-coalitie' en dat soort zaken. Nee, daar willen we vanaf, hebben we woensdag afgesproken. Wat dan blijkt, is dat inderdaad alleen de voorzitter en de heer Frenay gereageerd hebben op het amendement en voor de rest niemand. Dus we hebben nog een lange weg te gaan, willen wij ervoor zorgen dat we met z'n allen op een andere manier werken in dit huis.

De heer DE BOER (GroenLinks): Ik hoor de heer Schmaal hier een conclusie trekken op basis van wat er na de afgelopen week gebeurd is. Ikzelf was wel aanwezig in Zeegse en ik vond het een productieve sessie. Daarvan vind ik dat de partijen in de Staten nader tot elkaar gekomen zijn. Dus ik vind het een heel scherpe conclusie om te zeggen dat partijen niet gereageerd hebben op de mail en er dus een heel scherpe verdeling en er is wantrouwen onderling. Kan de heer Schmaal toelichten waarom hij dat concludeert op die manier?

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik weet niet waar die conclusie vandaan komt. Volgens mij heb ik gezegd dat we afgesproken hebben dat we eerst informatie vooraf met elkaar gaan delen om de oppositie-coalitie te vermijden waarbij we behoorlijk tegenover elkaar staan. Ik heb aangegeven dat we nog een hoop te doen hebben. Dat heb ik gezegd.

De heer DE BOER (GroenLinks): Ja, dat kan ik onderschrijven en ik denk ook dat we daar gezamenlijk als partijen in de Staten naartoe moeten werken. Maar ik vind het een rare conclusie om te zeggen dat als twee andere partijen hebben gereageerd op een amendement en er dus blijkbaar geen vertrouwen zou zijn en er nog veel gedaan moet worden. Dat vind ik een rare conclusie.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Dit gaat een heel rare discussie. Want er worden mij conclusies mij in de mond gelegd die ik niet getrokken heb, maar die de heer De Boer zelf trekt.

De VICEVOORZITTER: Ja, maar goed, dat ben ik wel met u eens. Het wordt op die manier wel heel ingewikkeld. Maar dat hebben we in dit debat veel vaker gehad, dat het op gegeven moment wendingen krijgt, waardoor een niet-ingewijde het wel heel lastig gaat vinden om het te kunnen volgen. Dus zullen we proberen om in onze woordvoeringen ervan uit te gaan dat er ook mensen meeluisteren die niet behoren tot dit eerbiedwaardige gezelschap en dit soort onderonsjes te vermijden? Neemt niet weg dat er af en toe wat verwijtende tonen worden gedeeld op punten waarvan ik denk dat dat in een zakelijke afweging niet hoeft.

Dan wil ik nu graag de heer De Wit het woord geven met een interruptie.

De heer DE WIT (CDA): Voorzitter, u hoeft niet bang te zijn voor een verwijtende toon vanuit het CDA. Wij hebben inderdaad in Zeegse een opmerking gemaakt daarover: deel het tijdig en zorg er dan ook voor dat je de tijd hebt om daarover met elkaar in gesprek te gaan. Wij waren als CDA nog in de veronderstelling dat ons standpunt bij de commissie al duidelijk naar voren was gekomen en dat dat de aanleiding was waarom we dit amendement niet zouden steunen. Maar de volgende keer als er een amendement komt, zullen wij daar tijdig op reageren.

De VICEVOORZITTER: Nou, dat is dan een toezegging van de CDA-fractie. Vervolgt u uw betoog.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): En dat zou dan ook een adequaat antwoord geweest zijn, dat dat de opmerking was in de beantwoording daarvan. Dus zo samen hebben we nog veel te leren – nogmaals.

De heer BAKKER (VVD): Nog even heel kort. Het aanbod ligt, hebben wij ook vanuit het College gehoord, over het vervolg: dat eigenlijk daar de commissie, die meer met de Zuidelijke Ring bezig is geweest, een functie in krijgt. Het aanbod is vanuit het College om dat duidelijk met elkaar te doen. Alleen, wij zullen dat met elkaar nog wel even het over eens moeten zijn dat dat de weg is – los van het amendement.

De heer GERRITS (D66): Ja, toch voornamelijk ook omdat ik kennelijk nog verwarrend ben geweest in de woorden van de heer Schmaal. Wij zijn het eens met de aanbevelingen in het rapport. Dat wil dus zeggen dat we de afspraken vastleggen in het Beleidskader Grote Projecten. Dat vind ik juist heel kansrijk en heel belangrijk.

Ten tweede: optimaliseer de Wob-verzoeken zodanig dat ten minste – daar heb ik even een opmerking over – de termijnen worden gehaald. Ik denk dat dat ook afhangt van hoe we dat samen kunnen optimaliseren. Ik denk dat je wel je uiterste best moet doen om die wettelijke termijnen.

Ten derde, die interne monitoring speelt ook voor zich. Wij moeten zodanig informatie hebben dat we onze controlerende taak uitvoeren. Rondom die informatievoorziening was het een apart verhaal. Daar heb je steeds discussie over. Dus ik denk dat we het daar heel vaak over hebben. Dat is ook onvermijdelijk, dat moeten we ook blijven doen en kijken wat voor ons adequaat, volledig en tijdig is. Juist een heel belangrijke discussie, maar geen behoefte om daar nu het College op af te rekenen. Zeker omdat ik ook zie hoe daar de afgelopen periode zeker ten aanzien van de Ringweg-Zuid, inspanningen voor zijn verricht.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Het ingediende amendement is een kans om de intentie bij College, coalitie en oppositie met betrekking tot meer transparantie te markeren. Een symbolisch document van die gezamenlijke intentie. Het is dan ook jammer dat deze kans zoals deze in het amendement wordt gemarkeerd, niet als zodanig is gezien door met name het College en de coalitie. Laten we het houden op de laatste stuip trekkingen van de toch geconstateerde blokvorming.

Laat ik positief afsluiten. De PVV-fractie hoopt ook na het sneuvelen van dit amendement op een constructieve samenwerking en toename van transparantie de komende jaren. Dus ook na de verkiezingen in maart 2023, met wellicht een oppositiepartij in het College. De PVV-fractie heeft weinig met machtspolitiek. De PVV-fractie ziet het liefst dat er door oppositie, coalitie en College gestreefd naar win-winsituaties – goed luisteren, meneer Gerrits, daar kunt u wat van leren. Zowel oppositie als coalitie moet iets te melden hebben aan haar achterban.

Een garantie? Dat is een garantie voor draagvlak en vertrouwen van de inwoners in de politiek. Ik ben ervan overtuigd dat we dan een betere samenleving krijgen.

De VICEVOORZITTER: Dank u wel voor deze stichtelijke woorden, meneer Van Kesteren. Verder geen behoefte meer aan woordvoering? De gedeputeerde ook niet? Dan kunnen we deze tweede termijn afsluiten onder dankzegging aan eenieder.

Dan gaan we nu naar de stemming en de stemverklaringen. Mochten die er nog zijn., want ik heb voor mezelf al wel helder wie wat gaat doen. Maar wie van de fracties heeft bij het ingediende amendement en daarbij de voordracht een stemverklaring? Dat is niet het geval.

Goed, ik ga over tot de stemmingen. Ik wil eerst eenieder het volgende verzoeken – dat vind ik wel even een algemeen punt. Het viel me tijdens commissievergaderingen en ook voorlichtingsbijeenkomsten op dat er heel veel onderonsjes zijn, dus ook tijdens de vergaderingen. U mag natuurlijk best kort overleggen. Doet u dat dan op een manier dat wij er geen last van hebben. Als ik er hier last van hebt, is het namelijk te luid. Het is een goede gewoonte dat u dan even de zaal verlaat als het echt even belangrijk is voor politiek overleg. Het staat gewoon heel slordig als u tijdens een stemronde die ik aankondig – dat is het belangrijkste wat wij hier te doen hebben – eigenlijk met elkaar aan het kleppen bent. Het spijt me dat ik het zo moet zeggen.

Dus we gaan allereerst stemmen over het ingediende amendement met nummer A30 met als titel ‘Aanbevelingen NRK-rapport ‘In de ban van de Ringweg’’, vervolgens over het ontwerpbesluit. Dan gaan we nu stemmen. De fracties van Groninger Belang, de PVV, de Partij voor het Noorden, de Partij voor de Dieren, 50PLUS, BVNL, Ons Groningen en de Fractie GO hebben voor het amendement gestemd. De fracties van GroenLinks, de Partij van de Arbeid, de ChristenUnie, de SP, de VVD, het CDA en D66 hebben ertegen gestemd. Daarmee is het amendement verworpen met 26 stemmen tegen en 11 voor.

Dan gaan we nu over tot de stemming over het Statenbesluit ‘Aanbevelingen NRK-onderzoek ‘In de ban van de Ringweg’’. Ik heb in eerste aanleg gevraagd of er nog stemverklaringen waren. Dat was toen niet het geval, maar ik check dat nog eventjes. Dat is nog steeds niet het geval.

Dan gaan we over tot de stemming over het besluit bij voordracht, ik start de stemronde. Dan stel ik vast dat het Statenbesluit unaniem is aangenomen. Daarbij wordt terecht even opgemerkt naast mij door de griffier: bij afwezigheid van de partij Forum voor Democratie.

Goed, dan schors ik even kort zodat de ‘ware’ voorzitter zijn positie weer kan innemen. Ik dank u hartelijk.

[Schorsing.]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik verzoek de leden om hun plaatsen in te nemen en de instructies van de vicevoorzitter zojuist over de onderonsjes, ter harte te nemen.

## **4. Mondelinge vragen**

De VOORZITTER: We zijn toegekomen aan het blokje mondelinge vragen. Normaal gesproken zou ik – en ik denk velen van ons – aan de verleiding blootstaan om te kijken of we de hele agenda af kunnen ronden en daarna pas sluiten. Deze keer is er om 12.30 uur een feestelijke gelegenheid voor de opening van twee Artikel 1 van de Grondwet-kunstwerken. Dat heeft een vast begin- en een vast eindtijdstip. Dus we komen zo ver als we komen. Mochten we nog wat over hebben, dan maken we het daarna af – om twee uur, hoor ik net in mijn rechteroor.

Het begint met vragen die de SP heeft aangekondigd en daarna komen de vragen van de Partij voor de Dieren aan bod. Vragen die voorafgaande aan de vergaderingen bij mij zijn aangekondigd. Hoe gaat dat in zijn werk? We geven eerst de vragensteller de gelegenheid om de vraag te stellen. Dan komt het College met een antwoord, dan kan de vragensteller de vraag toespitsen, in ieder geval een vervolgvraag stellen. Daarna kunnen eventueel andere fracties ook nog een vraag stellen – binnen de context van de gestelde vraag, overigens. Dus vooral als het antwoorden door het College problemen roept. Ik zie de heer Schmaal een arm opsteken. Dat is vast een teken van onraad.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ja, dat gaat even over de procedure. Volgens mij is het hier de tweede keer dat wij de mondelinge vragen doen op deze manier. Maar dan zou het handig zijn als ook in dezelfde procedure een mogelijkheid is voor andere fracties om daar ook nog op te reageren, om de vraag vooraf dan ook toegestuurd te krijgen. Want tot nu zou ik niet weten waar de vragen over zouden gaan. Dat maakt het even iets makkelijker om te kunnen reageren.

De VOORZITTER: Ik vind dat eigenlijk wel een goede gewoonte. Zullen we dat vanaf nu doen en ons nu proberen te behelpen met de informatie die we vers verwerven? Doen we dat vanaf nu op deze

manier. Eerlijk gezegd verkeerde ik in de veronderstelling dat iedereen wist welke vragen er gesteld gingen worden.

Oké, dus de vragen zijn aangemeld. De heer De Wit zie ik ook nog.

De heer DE WIT (CDA): Ik had daar wel even een vraag over. Want op het moment dat er een vraag gesteld mag worden en iedereen mag daarop reageren, krijgen we dan niet gewoon een debat?

De VOORZITTER: Nou, het hangt erg af van de vraag of de voorzitter een beetje wakker is. Dus dit is ook een test voor de voorzitter. Dit stimuleert mij om, zodra het begint te lijken op een debat, het dan ook meteen van te zeggen: wacht even, dit was een mondelinge vraag, dan had je maar een debat moeten aanvragen. Maar we zullen kijken hoe dat uitpakt. Dus de evaluatie komt na de wedstrijd.

De heer MIESEN (VVD): Ja, het is een punt van orde. Ik heb er toch wel wat moeite mee dat er vier onderwerpen op de agenda staan waar niemand op is voorbereid. Ik weet niet eens welke vraag er komt, om daar een vraag over te stellen of daar kwalitatief *überhaupt* iets mee te kunnen. Dat vind ik bijzonder lastig. Dus toch een oproep aan de andere fractie om, als het even kan – geen spoedbehoefte enzovoort – dan toch gewoon voor een commissie te agenderen. Want zo denk ik niet dat je daar kwalitatief een goed debat over krijgt.

De VOORZITTER: Misschien moeten we dat ook maar voorkomen, dan is het een rondvraag. Dat was ook precies de bedoeling van het agendapunt. Zullen we het gewoon eens proberen? Dus wel graag plenair vanaf de plek waarvan de voorzitter volgens het Reglement van Orde zegt dat u van daar af het woord mag worden. Dat is deze plek, hier achter het spreekgestoelte.

Mevrouw BAKKER (SP): Ik had twee vragen, maar heb ik het nu goed begrepen dat ik nu eerst één vraag moet voorleggen?

De VOORZITTER: Ja.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja? Goed. Dan begin ik met het Bevrijdingsfestival. Deze vraag had wel wat spoed, dus vandaar dat ik die nu heb ingediend, anders had ik hem op een andere manier gesteld. Maar het Bevrijdingsfestival is natuurlijk al snel.

We hebben tijdens de commissievergadering het er al eventjes over gehad. Toen heeft het College ook aangegeven dat het eigenlijk ook wel een beetje verrast was over het feit dat de begroting van het Bevrijdingsfestival meer dan verdubbeld was. En ook dat het festival entree ging vragen. De gedeputeerde gaf toen ook aan dat er ook nog een gesprek zou plaatsvinden met de organisatie van het Bevrijdingsfestival. Dus ik ben heel vernieuwd of dat gesprek heeft plaatsgevonden en wat de insteek van het gesprek was en of het ook nog heeft geresulteerd tot het afzien van de entreegelden. Nou, gisteren nog nieuwe stukken toegestuurd gekregen van de griffie. Want ik had wat stukken opgevraagd bij de griffie over de toekenning van de subsidie en de aanvraag van de subsidie. Ik had eerst iets gekregen van december 2021 en daarin stond inderdaad een conceptbegroting van iets meer dan vier ton. Maar gisteren heb ik nieuwe stukken gekregen met een uitgebreid plan daarbij van 7 april, waar ook wat meer uitleg is gegeven. Maar ik denk dat de gedeputeerde daar misschien iets meer over zou kunnen vertellen. Want wie weet is dat ook het resultaat van het gesprek geweest. Daar ben ik benieuwd naar.

Daarnaast zag ik bij de aanvraag van de subsidie in december 2021 dat er in de bijgevoegde brief door de organisatie al werd gesproken over een toegang met *'ticket plus QR-code'*. Dat was eigenlijk dus voordat de subsidie was toegekend door de provincie. Dus ik ben heel erg benieuwd of er vanuit de provincie ook contact is opgenomen met de organisatie over wat dat precies inhield en of daar dus ook al een prijs aan zat of dat dat meer een ticket was om te reguleren hoeveel bezoekers er kwamen. Want ik vraag me af of dat dan kan gevolgen had kunnen hebben voor het toekennen van de subsidie. Dus dit zijn de vragen die wij hebben als SP rondom het Bevrijdingsfestival.

Mevrouw WULFSE (gedeputeerde): We hebben het hier inderdaad al eerder over gehad. De eerste vraag ging over of er een gesprek heeft plaatsgevonden. Ja, op 1 april heeft er een gesprek plaatsgevonden in het provinciehuis met de organisatiestichting en de vertegenwoordiger daarvan: natuurlijk ook om even wat rimpelingen weg te halen. Er stond in de krant een reactie van het College, dus het was wel nuttig om even met elkaar te spreken en even te kijken hoe de zaken er nu voor staan. Dus dat gesprek heeft plaatsgevonden.



Ik kan er wel iets over zeggen. Het was een goed en nuttig gesprek, waarin de organisatie ook tot tweemaal toe excuses heeft aangeboden voor het feit dat zij geen contact had opgenomen met de provincie Groningen over dat de begroting meer dan verdubbeld was. De oorzaak in die verdubbeling lag erin, heeft de organisatie aangegeven, dat men eerst uitging van een festival dat coronagerelateerd was. Dus een zeer beperkt festival waar maar weinig mensen konden komen. Uiteindelijk op het allerlaatst is dat veranderd. Daar heeft ook het woord 'ticket plus QR-code', dat tussen haakjes staat in de eerste aanvraag, mee te maken. Wat ook duidelijk te zien is, want er wordt over bezoekersaantallen gesproken. Dus het feit dat er eerst sprake was van dat je een ticket moest online moest bestellen en je een QR-code moest overleggen, had ermee te maken dat de organisatie dacht dat het in coronatijd zou plaatsvinden. Maar dat had niets te maken met een betaalde entree.

De betaalde entree is er pas gekomen nadat het festival de begroting had verdubbeld, omdat het alleen uit kan als er een entreprijs gevraagd wordt. Die entreeheffing, vroeg de SP ook: blijft dat nu ook na dat gesprek? Ja, dat blijft en dat is ook een besluit van de organisatie zelf, van de stichting zelf. Dus dat blijft zo, hebben wij begrepen.

Dan was er ook nog een aanvullende vraag over de uitwerking van de aanvraag, die de SP heeft opgevraagd. Want de eerste aanvraag was op 21 december, als ik me uit het hoofd goed herinner – dat weet ik niet helemaal meer precies. We hebben twee budgetten: het ene is het evenementbudget en het andere is het 4-5 mei-budget. Het 4-5 mei-budget wordt eigenlijk elk jaar automatisch toegekend. Die aanvraag wordt ook altijd in december ingediend en dan komt later, in maart of april van het volgende jaar meestal, de uitwerking van welke educatieve doeleinden er dan door het festival worden ingezet. En die uitwerking is nu gekomen en daarbij zit ook de nieuwe begroting. Dat heeft natuurlijk ook wel het gesprek te maken, maar ook met het feit dat bij de aanvraag of het 4-5 mei-budget de organisatie zich gaat verantwoorden over de inhoud daarvan. Als die inhoud goed is, dan valt het definitieve besluit. Dus eigenlijk zou je kunnen zeggen dat ze bijna altijd wel rechthebben op de bijdrage die wordt toegekend. Maar er komt altijd later nog – dat was nu dus 7 april – een inhoudelijke verantwoording en dan kan de beschikking en daarmee ook de betaling de deur uit.

Mevrouw BAKKER (SP): Ik heb toch een aanvullende vraag. Want de gedeputeerde geeft aan dat bij de aanvraag van december het over minder bezoekersaantallen ging en dat er daarom een ticketsysteem is. Maar bezoekersaantallen zijn hetzelfde gebleven in de nieuwe aanvraag, dus dat is een aantal van 60.000 bezoekers dat mogelijk is. Maar alleen op het terrein van de drafbaan. Ik heb wel gezien – daar zijn we als SP heel blij om – dat het programma is verbreed en ook eerder begint en er voor kinderen meer te doen is. Plus ook nog verschillende podia. Dus daarmee kan ik het wel verklaren, maar in de bezoekersaantal zag ik geen verschil. Dus misschien heb ik het niet gezien. Maar misschien kan de gedeputeerde daar nog een toelichting op geven.

De heer ZWART (PvH): Wij hebben ook één aanvullende vraag. Wij hebben namelijk begrepen dat de inwoners van de gemeente Groningen die een Stadterspas bezitten, gratis mogen deelnemen aan het Bevrijdingsfestival. Is het College zich ervan bewust dat er ook inwoners zijn van buiten de gemeente Groningen en dat met name het Bevrijdingsfestival bedoeld is voor alle inwoners van Groningen? En deze mensen buiten de stad Groningen geen Stadterspas kunnen hebben? Waarom focust het Bevrijdingsfestival zich juist op de inwoners van de gemeente Groningen en is er geen regeling bedacht voor de mensen van buiten de gemeente Groningen?

Mevrouw WULFSE (gedeputeerde): Dank voor de vragen. Bij de bezoekersaantallen gerelateerd aan corona was het misschien de gedachte dat er een grote aanpak kon zijn. Maar dat kon ook fluctueren, dus het was helemaal niet zeker dat er zoveel mensen konden meedoen. Bovendien was toen ook nog de gedachte dat een groot gedeelte online zou zijn. Dus je kunt dan online bezoekersaantallen hebben, maar dat brengt nul euro op. Want het was niet de bedoeling om daar entree voor te heffen. Dus de aantallen mensen die live komen, zijn natuurlijk, als het door kan gaan, groter dan dat het online was. Het heeft natuurlijk er ook mee te maken dat als je het met een kleiner aantal moet doen, je het ook moet reguleren. Dus dan is het ook handig dat je tickets hebt. Dan kun je ook toegangstijden reguleren en dan had er waarschijnlijk heel anders uitgezien. Gelukkig weten we dat niet, denk ik dan maar, en kan het gewoon echt live zijn.

Dan de vraag van de heer Zwart. Is het College zich ervan bewust dat het festivalterrein voor alle inwoners is? Ja. Weet het College waarom het festival alleen naar de Stadters heeft gekeken? Nee, dat is een vraag voor het festival, denk ik, en niet voor het College.

De VOORZITTER: Ik geef opnieuw het woord aan mevrouw Bakker.

Mevrouw BAKKER (SP): Nog één ding over het Bevrijdingsfestival. Want dat heeft wel nagedacht over andere inwoners in deze provincie die niet een grote portemonnee hebben.

De VOORZITTER: Nou, ik zou u willen vragen het daarbij te laten. Dus nu graag uw vraag over de gaswinning, anders komt die in het gedrang.

Mevrouw BAKKER (SP): Dank u wel, prima. Dan ga ik naar de gaswinning. Daar hebben we namelijk ook de laatste commissievergadering het even kort over gehad. Aangezien het wijzigingsbesluit op de gaswinning daarop aan de orde was, gaf gedeputeerde Hamster aan dat dit even moest wachten omdat het niet beschikbaar was. Ondertussen is het wijzigingsbesluit gaswinning Groningen 2021-2022 wel beschikbaar gesteld.

Afgelopen vrijdag waren wij in Loppersum met een heleboel gedupeerden. Een van de gedupeerde riep op om met elkaar in beroep te gaan tegen dit wijzigingsbesluit. Hij gaf aan dat als we daar nou weer eens met meer mensen zitten tijdens de zitting, dat kracht bij zou zetten. Nou, die vraag zou ik hier ook graag willen stellen aan het College. Is het College voornemens om tegen het wijzigingsbesluit in beroep te gaan? En zo ja, welke stappen gaan er dan gezet worden? En zo nee, waarom wordt besloten om dit niet te doen?

De heer HAMSTER (gedeputeerde): Hele duidelijke vraag. Inderdaad, 1 april is het gasbesluit genomen en u gaf het ook al aan: het gaat om een wijzigingsbesluit. Dus het gaat over het lopende gasjaar. Daartegen kan binnen zes weken bezwaar gemaakt worden. Op dit moment zijn wij aan het analyseren wat er precies in staat en hopen wij als GS op 10 mei te besluiten of wij wel of niet beroep aan zullen gaan tekenen. Zoals u gewend bent, begrijp ik, proberen dan ook nog binnen die zeswekentermijn de Staten in de gelegenheid te stellen om daar een besluit over te nemen.

U vraagt al een beetje naar welke kant het op neigt te gaan. We zijn aan het analyseren. De eerste reacties vanuit het Versterkingsoverleg Groningen, het VOG – want ook dit willen we graag regionaal doen – waren niet heel negatief over het besluit ten opzichte van wat met name in januari gepresenteerd werd. Toen was natuurlijk de boodschap dat er heel veel meer gewonnen werd. Ook de wijze waarop de staatssecretaris het presenteert, zowel intern als extern – met name veiligheid voorop, daarom geen gaswinning en daarom de kraan dicht – is iets wat zeer gewaardeerd wordt door alle partijen daar aan tafel. Dat staat even los dus van het bezwaar in die zin, dat we nog aan het analyseren wat er precies in staat en wat dat betekent. Daar komen we zo snel mogelijk bij u op terug dan na 10 mei.

De VOORZITTER: Mevrouw Bakker. Helder? Andere fracties nog? Niet? Dan zijn we toe aan de fractie van de Partij voor de Dieren die ook een vraag heeft.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): In de aanloop naar het GLB-NSP heeft het IPO ingezet op een zeer conservatieve invulling van het plan, waarbij zelfs de bescheiden ambities van het Rijk verder werden afgezwakt. Dat heeft tot een gezamenlijke reactie van volksvertegenwoordigers uit alle provincies ontketend. 66 fracties met in totaal met 214 Statenleden schreven een gezamenlijke brief aan de minister en de Tweede Kamer om afstand te doen van het IPO-standpunt en te pleiten voor het investeren in een landbouw die werkt voor onze planeet, burgers, boeren en dieren. Een unieke bundeling van krachten voor het algemeen belang.

Voor Groningen onderschreef een meerderheid van het aantal Statenleden deze brief. De Europese Commissie heeft op 31 maart 2022 per brief gereageerd op het door Nederland ingediende GLB-NSP. Uit de reactie van de Europese Commissie is duidelijk geworden dat het zelfs het Nederlandse GLB-NSP nog steeds onvoldoende is om een gezonde landbouw te realiseren. De Commissie benadrukt dat we in een klimaat- en natuurcrisis zitten en dat daarom stevige maatregelen en duidelijke doelen nodig zijn. Gezien deze reactie van de Europese Commissie willen we graag van het College wat zijn inbreng zal zijn binnen het IPO.

De heer FRENAY (SP): Misschien dat ik de enige ben, maar kan mevrouw Voerman even uitleggen wat het GLB-NSP is?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Het GLB-NSP staat voor het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid en NSP is Nationaal Strategisch Plan. Het gaat dus over het landbouwbeleid.

De heer HAMSTER (gedeputeerde): Heldere vraag ook wederom. De aanleiding kan ik ook duiden. De provincie Groningen zet zich in IPO-verband in om ervoor te zorgen dat het GLB-NSP, het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en het Nationaal Strategisch Programma, gaat voldoen aan de verwachtingen van de Commissie. Daarom hebben we het IPO, het Interprovinciaal Overleg, en het ministerie van LNV – Landbouw, Natuur en Visserij – het aanbod sterk verbreed en vergroend sinds het eerste concept.

Om voorbeelden te noemen: de overheveling is van 15 procent naar 30 procent gegaan. Wat betekent naar 2027 toe dat jaarlijks 30 procent van het budget van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de hectarepremie naar de doelen van plattelandontwikkeling, duurzame landbouwinnovatie, agrarisch natuurbeheer, klimaat- en milieumaatregelen en samenwerking naar LEADER worden overgeheveld. Daarnaast wordt vanuit pijler 1-budget 25 tot 30 procent uit de eerste pijler gebruikt voor de ecoregelingen waarmee de verduurzamingsinspanningen van individuele boeren ook kunnen worden beloond.

Wat we in Groningen ook heel belangrijk vinden, is dat de veranderingen gepaard gaan met perspectief. De minister heeft aangekondigd, rond de zomer te komen met een visie op de landbouw die tien tot vijftien jaar vooruitkijkt. Mijn voorganger heeft in deze Staten een visiedocument voor de landbouw beloofd. Dat willen we samen op laten trekken met alle andere opgaven die dit College heeft om straks ook te kunnen laten zien wat de toekomst is die de agrariër heeft met alle opgaven die er liggen. Wat we ook hebben ingebracht, is het belang van monitoring, zodat we kunnen zien wat er daadwerkelijk met de beste hoeveelheid middelen gebeurt.

Afgelopen week, kan ik nog aanvullen, er is in IPO-verband ingestemd met de financiering voor de regelingen. Wij denken dat er binnen de afspraak die er nu gemaakt is, voldoende ruimte is om onze Groningse doelen te gaan behalen. Het houdt niet op: eind deze maand gaan wij over de overige opmerkingen van de EU in gesprek in de volgende vergadering van het IPO.

Tot slot, misschien aanvullend en net buiten de orde van deze vragen: wij hopen volgende week in GS een brief vast te stellen over het Nationaal Strategisch Programma om onze lijn richting Groningen ook duidelijk te maken, in de hoop u als Staten te consulteren over die lijn.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): het zou eerst op de agenda komen. Het is natuurlijk aan de Staten om het op de agenda te zetten – dat begrijp ik ook wel. Nu heb ik begrepen dat er alleen een informerende brief zou zijn en de Staten daarop geen inbreng meer kunnen hebben. klopt dat? Zo ja, waarom is dat zo? Waarom wordt zoiets belangrijks niet eerst in de Staten besproken?

De VOORZITTER: Ik ben er eigenlijk voor om het hier niet te hebben over brieven die nog niet verstuurd zijn.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Nee, dat begrijp ik.

De VOORZITTER: Ik snap dat dit uitgelokt is door de gedeputeerde. Maar ik zou zeggen: laten we daar werk van maken op het moment dat die brief hier ook echt ligt. Want anders wordt het een bende.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Goed. Dan moet ik het even anders formuleren misschien. Is het mogelijk dat wij nog een enige inbreng hebben op dit beleid?

De heer HAMSTER (gedeputeerde): Ik kan een duidelijk antwoord geven. Formeel hebben de Staten geen rol in dit proces. Maar het leek ons wel slim om u te consulteren om input te vragen op de lijn zoals wij die willen instellen. Dus volgens mij kom ik helemaal tegemoet aan het verzoek van mevrouw Voerman.

De VOORZITTER: We gaan het zien op het moment dat we een eventuele brief van het College binnenkrijgen bij de Staten. Dan kunnen we kijken of het bevalt.

Ik kom terug op wat ik zonet zei. We hebben alleen nog een bosje hamerstukken dat, als het goed is voorbereid – dat is de test nu, natuurlijk – redelijk snel afgehandeld kan worden. Zullen we het eens proberen of we de vergadering gedaan kunnen krijgen voor de feestelijkheden beginnen? Ja? Dan reken ik op uw medewerking.

## **5. Hamerstukken**

### **A. Voordracht: Ontwerpnota Reserves en voorzieningen**

[Zonder beraadslaging of stemming conform besloten.]

### **B. Benoeming twee commissievoorzitters**

De heer PESTMAN (BVNL): BVNL wordt geacht tegen hamerstuk 5.B gestemd te hebben.

De VOORZITTER: Dat is nou juist het enige wat niet kan. Als u zegt dat u bezwaar hebt tegen de voorgedragen personen, gaan wij tot een schriftelijke stemming. U denkt er nog even over na, zie ik.

De voordracht van de benoeming van twee commissievoorzitters. Bij de regeling van werkzaamheden zojuist is besloten om dit bij acclamatie vast te stellen. Zullen we onszelf aan de belofte die we aan onszelf hebben gedaan, houden? Dan kunt u dus instemmen met de benoeming van mevrouw Benjamins als commissievoorzitter? Dat is het geval. Dan is daartoe bij acclamatie besloten. 'Acclamatie' betekent dat u er in principe bij mag klappen. [Applaus.]

En dan komen we nu toe aan de felbegeerde benoeming van mevrouw Siersema-Orsel als commissievoorzitter. Kunt u ermee instemmen dat dat bij acclamatie gebeurt? [Applaus.] Dank u zeer en beide dames gefeliciteerd.

[Zonder beraadslaging of stemming conform besloten.]

## **6. Ingekomen brieven**

### **A. Ingekomen brieven van Gedeputeerde Staten**

[Zonder beraadslaging voor kennisgeving aangenomen.]

### **B. Ingekomen brieven van derden**

[Zonder beraadslaging voor kennisgeving aangenomen.]

## **7. Notulen voorgaande Statenvergaderingen van 2 februari en 9 maart 2022**

[Ongewijzigd vastgesteld.]

## **8. Sluiting**

De VOORZITTER: Voordat we de agenda echt beëindigd hebben, is er nog de uitreiking van de Triple-V Trofee. Dus zou ik de jury de gelegenheid mogen geven om het besluit toe te lichten?

Mevrouw BLINK (jurylid Triple-V Trofee): Ja, er was mij opgedragen om het even allemaal bij te houden. Maar de heer Schmaal had de vogel gewonnen en verdiend. Dus verdient de heer Schmaal het ook om de prijsuitreiking te doen. Ik heb hem geadviseerd en bij dezen.

De VOORZITTER: U houdt de spanning er wel in. De heer Schmaal.

De heer SCHMAAL (juryvoorzitter Triple-V Trofee): Ja, het gaat goed met de vogel. Hij heeft inmiddels corona gehad, dus de QR-code is weer voor een poosje geldig.

De jury, dus Petra Blink, had een aantal kandidaten vooraf al geselecteerd. Pascal Roemers, helaas, je hebt het niet gehaald. Gelijk al door het ijs, het was niet goed. Op gegeven moment was er aantal kandidaten dat het goed deed, zoals de heren Kees Frenay, Nico Bakker, Robert Pesman en Henk Marquart Scholtz.

Maar uiteindelijk heeft – tadamtadam, muziekje – Nico Bakker de vogel gewonnen. [Applaus. Overhandigt de Triple-V Trofee aan de heer Bakker.]

De VOORZITTER: Glunderend haalde de heer Bakker de trofee naar zijn eigen nachtkastje.

Daarmee is de vergadering gesloten. Ik dank iedereen voor de inbreng.

We gaan straks iets buitengewoon feestelijks doen in het atrium, in relatie tot de uitvoering van een motie over artikel 1 van de Grondwet.

